002626

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA
Published by Lithuanian Regeneration Association
Headquarters

Editorial office:
145 Harrison St. W. Toronto, Ont.

Nr. 7 (119) Kaina 10 ¢ | Toronto, 1951 m. rugpiūcio 10 d. | Eina 6-ti metai

Mūsų trispalvė Pavergtų Tautų Konferencijoje

T. L. Matenis

(Neseniai Vakarų Vokietijoj, Bavarijos sostinėj Miunchene, įvyko Maskvos pavergtų tautų suvažiavimas. Čia talpiname šio reikšmingo suvažiavimo aprašymą. Red.).

Gražų vasaros sekmadienio rytą, 10 val., Miuncheno "Hofbrauhaus am Platzl' iškilmių salėn, papuošton ABN tautų vėliavom, didžiulėm raidėm "ABN"ir vokiškai parašytu ABN šūkiu "Laisvė tautoms, laisvė žmogui", suplaukė beveik 2.000 bolševikų pavergtų tautų tremtinių Antibolševikinio Tautų Bloko (ABN) surengtan laisvės kovos suvažiaviman — manifestacijon.

Šią įspūdingą priešbolševikinę manifestaciją jausmingais žodžiais atidarė ir jai gyvai vadovavo tautų budelio Stalino tautietis, gruzinų kunigaikštis N. Nakašydze. Kaip tycia toks įdomus sutapimas, kuris visus susirinkusius iš karto pakėlė; "Še tau kad nori, Staline, ir Tavo tautiečiai su mumis prieš Tave", — girdėjosi iš susirinkusiųjų tarpo.

Pirmiausią buvo perskaitytas Škotų Lygos Europos Laisvei Ginti pirmininko John F. Stewarto gražus sveikinimas šiam kongresui. Jame J. F. Stewartas išreiškė patikinimus, kad Škotų Lyga Europos Laisvei ginti ir toliau negailės pastangų ABN siekiams propaguoti ir ABN kovai rebti. Šis sveikinimas buvo perskaitytas anglų kalba, po to buvo duota trumpa santrauka vokiškai. Šiaip visas suvažiavimas praėjo vokiečių kalba. John F. Stewarto sveikinimas labai pakėlė visų ūpą, nes jis parodė, kad ir Vakaruose ABN tautos turi nuoširdžių ir pajėgių draugų. (J. F. Stewarto sveikinimo sutrumpintą tekstą talpiname psl. Red.).

Dėmesio centre buvo ABN Centrinio Komiteto pirmininko Jaroslav Stezko ir ABN Centrinės Karinės Komisijos pirmininko generolo pulkininko Ferenc Farkaš de Kisbarnak kalbos. Jaroslav Stezko buvo 1941 m. birželio 29 d. ukrainiečių sukilėlių pastatytos Nepriklausomos Ukrainos ministras pirmininkas, iki jį vokiečių naciai uždarė į kacetą. Gen. F. Farkaš de Kisbarnak vadovavo praeito karo metu vengrų kariuomenei. J. Stezko ir gen. F. Farkaš de Kisbarnak nušvietė ABN tautų politinę ir karinę programą ir kvietė Vakarus su ABN tautom politiškai ir kariškai bendradarbiauti.

Po šių pagrindinių kalbų ABN Centrinio Komiteto generalinis sekretorius slovakas dr. Ctibor Pokorny perskaitė siūlomas priimt rezoliucijas. Jos buvo griausmingom ovacijom patvirtintos. Taip pat vienbalsiai buvo priimtas atsišaukimas į laisvąsias pasaulio tautas.

Su dideliu visų susirinkusiųjų dėmesiu buvo išklausytos taip pat ABNe dalyvaujančių tautų atstovų kalbos. Jiems buvo skirta po 5 min. laiko. Kalbėjo; inž. A. Ismail (Azerbeidžanas), dr. St. Stankievic (Baltgudija), dr. I. Kamenoff (Bulgarija), inž. W. Glaskov (Kazokija), dr. St. Buc (Kroatija), redaktorius J. Horak (Čekija), kunigaikštis N. Nakašydze (Gruzija), dr. L. Liptay (Vengrija), Garip Sultan (Idel - Uralas), mag. hist. Julijs Bracs (Latvija), Jurgis A. Noreika (Lietuva), generolas I. George (Rumunija), dr. Ctibor Pokorny (Slovakija), A. Bater (Turkestanas), dr. B. Huk (Ukraina), Džandžirej (Šiaurės Kaukazas), ir dr. Suasal (Krimo totoriai). Kai kurie jiems skirtą laiką daugiau panaudojo nušviesti jų tautų laisvės troškimui, Maskvos priespaudai bei terorui, kovai dėl laisvės bei nepriklausomybės. Kiti, jų tarpe ir mūsų atstovas, didžiąją savo kalbų dalį paskyrė bendros ABN tautų ir viso pasaulio antibolševikinės kovos temoms, gairėms tos kovos sėkmingumo sustiprinimui. (Mūsų atstovo kalbos pilną tekstą talpiname atskirai. Red.).

Po visų kalbų suvažiavimo pirmininkas užklausė, ar susirinkusieji yra pasiryžę stot kovon už šiame suvažiavime pareikštą programą. Entuziastingom spontaniškom ovacijom buvo išreikštas nedviprasmiškas pasižadėjimas stot kovon, kai bus pašaukti.

Suvažiavimo pabaigoj buvo vienbalsiai priimtas nutarimas pasveikinti kovojancias ABN tautų Tėvynes, jų laisvės sąjūdžius, nacionalines pogrindžio organizacijas ir sukilėlius bei partizanus, taip pat ABN biciulius Vakaruose — J. F. Stewartą, generolą Fullerį, Harald Stasseną, senatorių Smithą ir kitus.

Ši manifestacija buvo istorinės reikšmės įvykis Maskvos pavergtų tautų kovoje dėl savo laisvės ir nepriklausomybės. Ji parodė, kad visos pavergtos tautos, išskyrus lenkus, yra susijungusios į stiprų, vieningą kovos bloką ir turi vieningą, tvirtą ir savarankišką kovos programą. Kartu ji parodė, kad ABN kovos programa ir ABN vadovybė yra entuziastingai palaikoma tremtinių masių. Kaip ir pagrindiniai kalbėtojai, J. Stetzko ir gen. F. Farkaš de Kisbarnak, taip ir kalbėjusieji ABN tautų atstovai buvo dažnai pertraukiami susirinkusiųjų ovacijomis. Mūsų atstovo kalba, užtrukusi 6 min., buvo 6 kartus ovacijų nutraukta.

Ši manifestacija imponavo taip pat ir tuo, kad kalbėtojai turėjo drąsos atvirai pareikšti kritikos pastabų ir Vakarams, visi taciau reikšdami norą pasiekt su Vakarais darnaus bendradarbiavimo bendroje kovoje prieš bolševikinę Maskvą.

Darė gerą įspūdį ir šios manifestacijos organizacija ir tvarka. ABN vadovybė buvo įdėjusi nemažai darbo šios manifestacijos paruošimui. Ši manifestacija parodė, kad tas darbas buvo neveltui.

John F. Stewarto sveikinimas ABN suvažiavimui Muenchene Škotų Lygos Europos laisvei ginti Pirmininko

Aš norėciau pasveikinti Jūsų kongresą. Negalėdamas asmeniškai dalyvauti, aš būsiu savo mintimis su Jumis.

Nėra prasmės užsidengti akis prieš faktą, kad SSSR nerusų tautų padėtis dar nėra Vakaruose placiai suprasta ir kad nei kokia nors vyriausybė, nei kokia nors įtakinga spauda Vakaruose pakankamai neprisideda viešajai nuomonei su šia padėtim supažindinti. Taciau kartu nėra abejonės, kad padėtis pastaraisiais metais aiškiai pagerėjo ir kad rusų propaganda, nors ir nėra dar pilnai diskredituota, taciau aiškiai jau su nepasitikėjimu yra priimama. Yra platūs visuomenės sluoksniai, kaip čia, taip ir Amerikoj, kurie pilna širdimi remia antikomunizmą ir atstatymą laisvės ir nepriklausomybės tų kraštų, kurie po 1939 m. Rusijos buvo užgrobti. Taciau jie nekreipia dėmesio nerusų tautoms pacioj SSSR. Daugumas šių sluoksnių žmonių tebegalvoja vis, kad nėra galima siekti kitokio sprendimo, kaip kad palaikyti toliau SSSR visumoj, jie nedaro skirtumo, jiems tai yra paprastai Rusija. Jei imperija bus palaikoma, tai elgesys su nerusų tautom bus ir toliau tas pat. Yra žinoma, kad antibolševikiniai šios "šventos mociutės Rusijos, vieningos ir nedalijamos" vadai nori eiti Stalino pėdomis. Gavę valdžią rusų imperijoj, jie tuojau pradės tęst tradicinę rusų politiką, kuri yra taip pat sena kaip Boholubskyj, pasaulio užkariavimo politiką. Ir visas pasaulis bus tada vėl, kaip ir šiandien, teroro pavojuje ir nuolatiniam chaose.

Dabar jau visur matoma, kad kiekvieno internacionalinio konflikto užkulisiuose stovi Rusija. Pasaulis išmeta tūkstancius milijonų, kuriuos jis turi sunkiai išspausti, gaminimui modernių ginklų apsigynimui. Prieš ką? Prieš Rusiją. Penktosios kolonos dirba kiekvienam krašte prieš demokratines vyriausybes. Kas aprūpina šias penktąsias kolonas? Rusija.

Kas turi būti padaryta, kad tam viskam būtų užkirstas kelias. Rusija neatsitrauks savanoriškai nuo šito kelio, visvien, ar Stalinas, ar Kerenskis bus valdžioje. Joks "taikos žygis", Rusijos skelbiamas, taikos neduos. Jokie Amerikos pasigyrimai, kad ji daugiau arba geresnius ginklus turi kaip Rusija, Maskvos neatgrąsins.

Vienintėlis saugumo užtikrinimas pasauliui, mano įsitikinimu, glūdi ne geresniuose ginkluose, "taikos kongresuose", Atlanto pakte, suvienytoj Europoj ar panašiuose dalykuose. Vienintėlis planas — tai išplėšti Maskvai jėgą ką nors užpulti. Tai gali būti įgyvendinta, tik išlaisvinus nerusų valstybes iš betkokios rusiškos kontrolės. Tai yra valstybės su aukštesne civilizacija, kaip Rusija, jų gyventojų skaicius viršija Rusijos daugiau kaip dvigubai, jos nesiekia jokių imperialistinių tikslų, jų gamtos turtai yra daugiau kaip pakankami jų gerovei užtikrinti, jei jie bus panaudoti taikingiems jų kraštų reikalams, jos neturi noro talkininkaut betkokiam Rusijos organizuojamam kare, vistiek kuriam tikslui jis būtų organizuojamas. Joks mažas kraštas nenori pasaulinio karo.

Mane stebina, kad pasaulis, taikai ir saugumui užtikrinti, nepasirenka šio paprasto ir lengvo kelio Rusijai atimti jėgą piktam, remdamas nerusų tautų siekimus atstatyti savo nepriklausomybę. Tai, žinoma, reikštų rusų imperijos bet kurioj formoj padalinimą; bet iš kitos pusės tai priverstų rusus rūpintis taikingu savo krašto gyvenimu. Jei Rusija nieko neužkabins, nenorės taip pat ir nė viena iš šių pavergtų tautų jos užkabinti. Niekas nenori rusų tautos sunaikinti.

Sovietų konstitucijoj yra kiekvienai valstybei užtikrinta laisvė nuspręsti savo atsiskyrimą. Todėl, man atrodo, yra savaime suprantamas dalykas Maskvą priversti išpildyti šį konstitucijos straipsnį.

Mano manymu, pavergtų tautų klausimas neturėtų būti iškeltas kaip Amerikos, D. Britanijos arba kitų noras jas išlaisvinti. Šios tautos praeity turėjo pakankamai karcių patyrimų "išlaisvinimuose". Jos nori pacios išsilaisvinti. Taciau Vakarai turi duoti paramą joms išsilaisvinti.

Škotų Lyga Europos Laisvei Ginti visą savo darbą paskyrė viešajai nuomonei šia kryptimi ugdyti, ir ji turi teisėto pagrindo pasigirti kai kuriais laimėjimais. Mes tęsime šį darbą toliau. Kyląs Vakarams pavojus, atskleistas Rusijos užpuolimu ant Suomijos, Baltijos valstybių ir kitų kraštų, net ir mieguistą Vakarų sąmonę pajudino. Tas neišvengiamai iššauks savo rezultatus.

Mes tvirtai tikime, kad geresnės dienos visiems yra jau arti.

LAS Toronto skyriaus valdybos viešas pareiškimas

LAS Toronto Skyriaus Valdyba yra vienintėlė teisėta veikti Lietuvos Atgimimo Sąjudžio vardu, kuri yra išrinkta iš apsimokėjusių įstojamąjį mokestį narių, 1951 m. liepos 23 d. visuotinio skyriaus susirinkimo.

Pastebėjus spaudoje "T.Ž." rugpjūcio 9 d., kad LAS Toronto Skyriaus Valdybos vardu yra šaukiamas kažkieno neva tai LAS susirinkimas, todėl LASToronto Skyriaus Valdyba randa reikalo viešai įspėti visus buvusius Toronto skyriaus narius, kad visi, kurie dėl nevykdymo LAS Vyr. Valdybos aplinkraščio ir Kanados Vietininkijos rašto iš liepos 9 d. ir kaipo neįmokėję nario įstojamojo mokescio yra automatiškai nustoję teisės būti LAS nariais ir negali veikti jos — Lietuvos Atgimimo Sąjudžio — vardu. Kadangi tas prieštarauja LAS Įstatams ir Kanados valdžios išduotam certeriui. Todėl LAS Toronto Skyr. Valdyba jos vardu šaukiamą kažkieno susirinkimą laiko neteisėtu ir už tai nesiima sau jokios atsakomybės.

LAS Toronto Skyriaus Valdyba
145 Harrison St. Toronto

Kanada baigia karo stovį su Vokietija

Daugiau kaip šeši metai praėjo po karo pabaigos Europoje, kai Kanada su 46 kitom vakarų tautom, liepos mėnesį, užbaigė savo karo stovį su Vokietija. Kaip Didžioji Britanija, Australija ir Naujoji Zelandija, taip ir Kanada baigė savo karo stovį priimdama paprastai "Federal order-in-council", nes parlamentarinės akcijos nėra reikalinga.

Kiti svarbesni kraštai, su kuriais Vokietija dar techniškai lieka karo stovyje, yra komunistų kontroliuojamos valstybės, kaip Rusija, Čekoslovakija, Lenkija, Albanija, Rumunija, Bulgarija ir Vengrija.

Pagal pranešimą iš Ottawos, Kanada ir Vakarų Vokietijos Respublika užmegs diplomatinius santykius. Hon. T. C. Davis, dabartinis Kanados misijos šefas Bonnoje ir vienas iš Kanados veteranų diplomatų laukiama, kad perims ambasadoriaus rolę Vakarų Vokietijai ir Dr. Werner Dankwort, Vokietijos generalinis konsulas Ottawoje pasidarytų Vokietijos ambasadoriumi Kanadai.

Tas faktas, kad vakarinėm pajėgom tiek daug laiko buvo reikalinga užbaigti karo stovį su Vokietija, buvo kritikuojamas. 1918 metais taika buvo atsiekta po šešių mėnesių po paliaubų. Tik Sovietų Sąjunga gali būti kaltinama šita situacija, nes per šešius metus Sovietų Sąjunga gincijo ir smaugė tą taikos sutartį. Išdava yra nelygi situacija, kurioje turima dvi Vokietijas, Rytų ir Vakarų, o Kanada ir kitos Vakarų tautos tariasi tik su vakarine puse.

Karo stovio užbaigimas duos Vokietijai galimybę įstoti į Šiaurės Atlanto Sąjungos Organizaciją. Vokiečių tautybės žmonių padėtis užsienyje taipogi pasikeitė. Į juos nežūrima daugiau kaipo į nemalonų priešą.

IŠ PAVERGTOS TĖVYNĖS

Ryšyje su iš Lietuvos atvykusiu vokiečių transportu, vokiečių laikraščiuose placiai pasklido žinios apie Lietuvą.

Pirmasis paskelbė žinias birželio 14 d. Duisburger General - Anzeiger įspūdinga antrašte:

"Lietuviai išgelbėjo nuo sovietų pabėgusius rytprūsius".

Straipsnyje kalbama apie 23 iš Kauno atvykusius Rytprūsių gyventojus, kurie sudaro tik dalelę 1500 tokių žmonių transporto į Vokietijos sovietų zoną. Tai esą 1947 metais iš Karaliaučiaus srities pabėgę į Lietuvą gyventojai, kuriuos lietuviai slėpę nuo juos persekiojusių sovietų. Grįžusieji pasakoja, kad partizanų veikla Lietuvoje dabar nepaprastai padidėjusi.

Koelnische Rundschau, Rheinische Zeitung, Aaachener Nachrichten, Marburger Presse, Offenburger Tageblatt, Schwarzwaelder Bote birželio 26, 27 ir 30 d. d. įsidėjo vieno bambergiecio, dabar grįžusio iš Lietuvos, pasakojimus apie jo pergyvenimus lietuvių partizanų tarpe. Straipsneliai duodami antrašte: "Lietuvos partizanų tarpe". Paraštėje kalbama: "Vienas vokietis metais gyveno su jais", "Karas be pasigailėjimo".

Jo pasakojmu Lietuvos miškuose gyvena šimtai tūkstancių partizanų, kurie veda nuožmų karą su bolševikais. Jie gyvena sumaniai paslėptuose požemio bunkeriuose. Po trijų metų nelegalaus gyvenimo jų tarpe, bambergietis Meinzinger galėjęs Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus padedamas atvykti su 1500 vokiečių, kurių tarpe buvę tik 150 vyrų, transportu į Vokietiją.

Vorderpfaelzer Tageblatt birželio 29 d. praneša:

"6.000 lietuvių kaujasi su Raudonąja Armija", paraštėje: "Pogrindžio kovotojai turi savo kariško apmokymo mokyklas".

Koelner Stadtanzeiger 29.6.51 rašo:

"Ginkluotas pasipriešinimas Lietuvoje, paraštėje: "Partizanų armijos likuciai ginasi nuo sovietų".

Kieler Nachrichten 30.6.51 taip pat kalba apie Lietuvos partizanus.

Šiems straipsniams pagrindas yra "Basler Nachrichten" pranešimas apie lietuvių laisvės kovotojų mūšius su sovietų kariuomenės daliniais. Šveicarų laikraštis garantuoja žinių tikrumą, nes jis slaptais kanalais gavęs Lietuvos partizanų vyriausios būstinės pranešimus apie kovų eigą.

Pagal tą šveicarų laikraščio pranešimą dabar kaujasi 1945 m. buvusios 40.000 lietuvių partizanų likuciai. Per eilę metų šioji armija kovose su bolševikais turėjusi sunkių nuostolių ir labai sumažėjusi. Visą Lietuvą partizanų vadovybė padalinusi į rajonus ir kiekvieno rajono priešakyje yra savarankiška kariška vadovybė. Vyriausioji partizanų būstinė esanti Vilniaus miškuose. Paskutinėmis savaitėmis partizanų veikla vėl pagyvėjusi.

Partizanai davė pasižadėjimą belaisvėn patekimo pavojui esant nusižudyti rankinėmis granatomis, kad kūnai nebūtų atpažinti ir kad nenukentėtų giminės. Partizanų eilėse esą daug dvasininkijos.

Naujai įstojantieji gauna karišką apmokymą specialiose mokyklose. Partizanai ginkluoti vokiečių okupacijos metais surinktais vokiečių ginklais. Kadangi šiems ginklams trūksta amunicijos, tai einama prie ginklavimosi rusų ginklais. Jų turima pakankamai, nes organizuotais užpuolimais ištuštinami ištisi rusų ginklų sandėliai.

(Žinios iš P. L. B. Informacijos.)

Politinių įvykių apžvalga

PEIPINGAS KONCENTRUOJA JĖGAS PRIE YUNAN'O

Formozos karo ministerijos pranešimu į Yunan'o provinciją, kurioje randasi gen. Li Mi daliniai, skuba apie 100.000 stiprumo raud. kiniečių armija ir laukiama naujų kovų tarp nacionalistų ir komunistų.

SĄJUNGININKAI NUTRAUKĖ DERYBAS SU KOMUNISTAIS

Komunistų kariuomenės daliniams vėl pasirodžius Kaesong'o mieste iš komunistų pusės tapo vėl sulaužytas susitarimas dėl neutralios derybų zonos.

Sąjungininkų delegacija pastebėjusi stipriai ginkluotus komunistų dalinius netoli vedamų derybų vietos, pareiškė savo griežtą protestą ir pareikalavo tesėti susitarimą. Protesto ženklan sąjungininkai nutraukė tolimesnes derybas iki negaus garantijų, kad panašūs įvykiai daugiau nepasikartos. Visuose Korėjos frontuose vėl pagyvėjo komunistų veikla.

RCAF KARININKAS GAUNA ATLANTO PAKTO VIETĄ

Kanados Oro Pajėgų karininkas yra išrinktas į vieną iš aukščiausių vietų Šiaurės Atlanto Pakto Organizacijos oro pajėgoje Europoje.

Oro vicemarshal J. L. Plant, CBE, AFC, yra paskirtas į svarbiausią vietą, kuri kada nors buvo duota kanadieciui Atlanto gynybos struktūroje, kaipo "assistant chief of staff for personael and logistics" prie vyriausios alijantų oro pajėgų būstinės centrinėje Europoje.

Oro vicemarshal Plant yra kilęs iš Wales ir išėjo mokslus Britų Kolumbijoje. Jis buvo RCAF nuo 1931 metų ir karo metu jis vadovavo pakraščių komandai ir bombonešių grupėms Ceilone ir Britanijoje.

EUROPOS PINIGAI PLAUKIA Į CANADĄ

Padidėjusi suma europietiškų pinigų plaukia į Kanadą kaipo investzacija į industrijos fabrikus ir vertybės lakštų pirkimo formoje.

Šveicarija, atrodo, yra didžiausia pirkėja šito kapitalo. Neseniai buvo pranešta, kad Šveicarų Bankų Korporacija, didžiausia komercinis bankas Šveicarijoje, išplės savo veikimą į Kanadą; kitas šveicariškas bankas, the Credit Suisse of Switzerland, neseniai atidarė savo skyrių Kanadoje.

Nevienas iš tų bankų nekonkuruos su kanadietiškais bankais, kurie aptarnauja kiekvieno žmogaus bizį, bet jie koncentruos daugiausiai investacijų tarpininkavimo darbe.

Finansininkai mano, kad šitoks veikimas rodo augantį norą iš europiecų pusės išvežti savo pinigų iš kontinento.

Taipogi pastebima, kad didesnė dalis europietiškų pinigų eina į manufaktūros fabrikų konstrukciją. Pavyzdžiui, vienas $5.000.000 vertės mašinų fabrikas yra statomas Newfoundlande su šveicarišku kapitalu. Viena priežastis, kad šveicariškos investizacijos firmos suvaidino tokią svarbią rolę yra ta, kad Šveicarija jau daug metų yra buvusi Europos kapitalo atsiskaitymo biuras ir investizatoriams, kurie randasi tokiuose kraštuose su suvaržyta pinigų eksportavimo kontrole, galima pervesti į Šveicariją, o iš ten į Kanadą. Kapitalas taipogi plaukia iš Prancūzijos ir Belgijos.

— J. A. V. taikos komisija iš Tokio po pasitarimo su gen. Ridgeway grįžo į Korėją.

— Studebakerio automobilių firma sumažino savo produkciją 45%, manoma, kad dėl tos priežasties bus atleista apie 300 darbininkų.

— Jugoslavija įteikė griežtą notą Vengrijai ir Rumunijai dėl karo provokacijų prieš Jugoslaviją.

— Vengrijoje vyksta dalinė mobilizacija ir visi sulaukę 17 metų jaunuoliai šaukiami į kariuomenę. Dėl tos priežasties Vengrijos jaunimas pradėjo bėgti į Austriją.

— Pranešimu iš Burmos, Kinijos pasienyje tarp Kinijos nacionalistų ir komunistų prasidėjo kovos 100 mylių ruože.

— Rugpiūcio 6 d. Britų delegacija turėjo pirmą pasitarimą su premjeru Mossadegh. Kaip atrodo iš pasitarimo eigos, anglai dėl nacionalizacijos ne tiek jau priešinasi ir yra vilties, kad bus susitarta.

— Sovietai pasiūlė naują taikos paktą, kur įeitų Sov. Sąjunga, Raudonoji Kinija, Prancūzija, Didž. Britanija ir JAV. Pagal tą pasiūlymą ginklavimasis turėtų būti apribotas ir uždrausta vartoti atominė bomba. Manoma, kad toks pasiūlymas Vašingtone bus atmestas.

— Peipingas į gen. Ridgway garantijų reikaalvimą dar nieko neatsakė. Gen. Ridgway neužtenka Raud. Kinijos apgailestaujamo pareiškimo, jam yra reikalingos garantijos, kad nepasikartotų neutralios zonos pažeidimas ginkluotų kareivių demonstravimu. Savaime suprantama, Raudonoji Kinija norėdama save pateisinti, dabar kaltina JAV, kad ji daug kartų tą neutralią zoną yra pažeidžiusi puolimais iš lėktuvų ir skraidymais iš Kaesong.

— Ottawoje vyksta pasitarimai tarp JAV ir Kanados apsigynimo komisijų, karo atveju, jeigu būtų numesta atominė bomba šitame kontinente, tai sienos tarp JAV ir Kanados automatiškai bus panaikintos.

— Premjeras Forst pareiškė, kad ateityje kiekvienas asmuo, kuris mėgintų nusileisti Niagaros kriokliu, arba suteiks pagelbą kitam, bus baudžiamas pagal naują kriminalinį įstatymą.

ABN Lietuvių Centrinės Delegatūros Sekretoriaus J. A. Noreikos kalba pasakyta neseniai įvykusiame ABN suvažiavime Muenchene

"Penki metai bet kuriam Vakarų kalėjime būtų man mieliau, kaip penki metai laisvės Rytuose!" Tai yra gal būt trumpiausias, bet kartu įspūdingiausias apibūdinimas padėties, kuri atsispindi šiapus ir anapus geležinės uždangos, priešingybės tarp Vakarų ir Rytų. Šiuos žodžius nesenai ištarė ispanų generolas Gonzalez, kuris ispanų pilietinio karo metu kovojo komunistų pusėje, po komunistų pralaimėjimo pabėgo į Maskvą ir nesenai rado vėl kelią į Vakarus. Vien tiktai šie žodžiai liūdija pakankamai aiškiai, kodėl anie DP, kurie po vokiečių kapituliacijos amerikiečių karinės valdžios buvo prievarta bandomi perduot sovietams, pasirinko savižudybę. Šie žodžiai liūdija taip pat, kodėl bolševikų valdomos tautos veda ir privalo vesti nepaliaujamą kovą prieš savo prispaudėjus.

Dabar dažnai diskutuojama Vakarų pasaulyje, ar naujas pasaulinis karas yra išvengiamas, ar neišvengiamas. Šios diskusijos rodo, kaip dar mažai Vakarai nusivokia padėty, kurioj dabar pasaulis yra. Šios diskusijos taip pat rodo, kaip daug mes dar Vakarams privalome aiškinti dabartinę tarptautinę padėtį. Juk naujas pasaulinis karas nėra nei išvengiamas, nei neišvengiamas! Jis jau vyksta! Ir ne ne tik Korėjoj, kur jau 15-kos tautų kariai kovoja prieš raudonąjį pasaulio pavojų! Milijonai laisvės kovotojų, daugiau kaip 20-ties tautų, grumiasi dėl gyvenimo ar mirties prieš raudonuosius viešpacius visuose komunistų valdomuose kraštuose, netgi ir pacioj Sovietų Sąjungoj! Jie šaukiasi mūsų ir viso Vakarų pasaulio pagalbos, ir ne tiktai moralinės, bet taip pat materialinės! Niekas, kas myli laisvę, taiką ir socialinį saugumą, neturi teisės šios pagalbos atsakyti, nes, kol komunistinis imperializmas nėra sunaikintas, niekam pasauly nėra užtikrinta laisvė ir taika, niekam nėra užtikrintas socialinis teisingumas!

Šios padėties pažinimas uždeda pareigas visam Vakarų pasauliui, pirmoj eilėj taciau mums, komunistų pavergtų tautų nariams. Mes turime apsiprasti su faktu, kad jau vyksta pasaulinis karas ir kad nuo šio pasaulinio karo rezultatų priklauso ne tiktai mūsų ir mūsų pavergtų Tėvynių ateitis, bet taip pat ir ateitis visos žmonijos: išlaikymas krikščioniškos kultūros, laisvos demokratinės gyvenimo tvarkos ir pagaliau taip pat ir galimumas atsiekti pastovios, visų trokštamos pasaulinės taikos, paremtos laisve ir socialiniu saugumu visiems. Mes privalome šį faktą visur, kur ir kaip tiktai galime, skelbti! Mes privalome visus mūsų asmeninius, mažus reikalus atidėti į šalį ir pirmoj eilėj atsidėti šių pasaulinių grumtynių pareigoms! Mes privalome Vakarų pasauliui išaiškinti, kad dabartiniu metu agresijos pavojus gręsia ne iš Vokietijos, Japonijos, nacionalinės Kinijos ar Ispanijos, bet vien tiktai iš Kremliaus ir visų komunistinių valstybių! Mes privalome remti ir skleisti Vakarų didvyrio kovoje prieš komunistinį imperializmą generolo Mac Arthurio mintis, kad prieš komunistinę agresiją reikia ne tiktai gintis, bet kad agresorius visomis turimomis priemonėmis turi būti triuškinamas! Mes privalome Vakarų pasauliui, akivaizdoj vis labiau grąsinancio rusiškai komunistinio pavojaus, kasdien skelbti vienybės šūkį, vienybės ir bendradarbiavimo, išreikšto lygiateisiškumu ir geriausiu biciuliškumu visų antikomunistinių valstybių, įskaitant Vokietiją, Japoniją, nacionalinę Kiniją ir Ispaniją, kryžiaus žygiui prieš rusiškai komunistinį imperializmą! Mes privalome taip pat nepaliaujamai reikalauti Vakarų aktyvios paramos ir glaudžiausio bendradarbiavimo su dėl savo tautų laisvės kovojanciais sukilėliais ir partizanais anapus geležinės uždangos! Mes privalome pagaliau taip pat patys visi būti pasiruošę tarnybai ABN karinėse pajėgose Vakaruose, kai tiktai Vakarai ryžtingai paskelbs mūsų Tėvynių išlaisvinimo ir rusiškai bolševikinio imperializmo sunaikinimo programą ir bus apsisprendę mūsų karines pajėgas lygiom teisėm su savo karinėm pajėgom apginkluoti ir įjungti į Atlanto pakto ginkluotas pajėgas! Skleiskime visur mintis, kad Kremliaus viešpaciai vieningai ir koordinuotai visų antikomunstinių tautų kovai atsispirti nėra pajėgūs ir jungtinių jėgų greit bus priversti kapituliuoti!

Jei vykdysime šiuos uždavinius pilna širdimi ir visomis jėgomis, tai komunistams visuose pasaulio kraštuose greit bus valdžia išplėšta ir visam pasauliui taikingas, laisvas bendradarbiavimas žmonijos gerovei užtikrintas. Komunistinė

(Perkelta į 4 psl.)

"LAISVOJI LIETUVA"
TAUTIŠKOS MINTIES DVISAVAITINIS LAIKRAŠTIS
Redaktoriai: Steponas Jakubickas ir Jonas Mašiotas
Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Vyriausioji Valdyba
Prenumerata: Kanadoje — $3; kitose valstybėse — $3.50; Australijoje — $4.
Redakcijos ir Administracijos adresas:
145 Harrison St. W. Toronto, Ont.

Nesuprantami nesusipratimai

Rašo Jonas MAŠIOTAS

1. Veikiantieji veiksniai.

Mūsų spaudoje laikas nuo laiko pasirodo vis to paties turinio "Eltos" žinutės, kurias esam pratę skaityti ir girdėti jau keletą metų; Vliko ir Lozoraičio pasitarimai, Vliko su Mažosios Lietuvos atstovais pasitarimai, Lietuvos laisvinimo klausimais konferencija, Rezistencijos Santarvė ir p.

Vis tariamasi, tariamasi, kaip sąjungininkai kai su sovietais, ir nepasiekiama susitarimo — o tiek kalbama apie vienybę, solidarumą, toleranciją, vieningą darbą ir kovą, įtraukiant gajausius ir veržliausius lietuviškus sąjūdžius, asmenybes ir p. Dėl nesutarimų vieni kaltina kitus ir p. Taciau laikas bėga. Ar mums iš tokių nesutarimų daug naudos? Kiekvienas delsimas, tūpciojimas, stoka ryžtingo ir autoritetingo, sumanaus ir darnaus vadovavimo Lietuvos reikalais, jau daugelį lietuvių stumia į nevilti, į apatiją! Lietuviai tik numoja ranka sakydami; vis tas pats, tik riejamės, baramės! Kas bus kai Lietuva bus laisva?

Pasitarimai vyksta apgaubti didžiausiais formalumais ir paslaptingumu, lyg tartusi ne vienos Tautos broliai, o deretusi didžiausi bejėgiai priešai; paliaubos, darbotvarkės sudarymas, derybų data ir panašiai. Net koktu darosi. Užuot visu nuoširdumu, degancio reikalo supratimu eiti prie klausimų suderinimo ir išsprendimo, iš po derybų stalo staltiesės kyšo klasta ir melas, apgavystė, stengiamasi vieni kitus kaip nors apmulkinti, apsukti diplomatija, gudrumu ir nenuoširdumu. Ar ne keista ir skaudu. Visuomenei skelbiami "Eltos" pranešimai yra tokie suktūs, vienpusiški, dviveidūs, su paslėpta yla maiše, kad jais eilinis lietuvis jau nebepasitiki, tik piktinasi ir žino, kad po kiek laiko bus grupės ar pavienio asmens žinutės atitaisymas, patikslinimas, papildomas pareiškimas, iš kurio aiškėja, kad ne visais klausimais susitarta ir ne taip kaip buvo pranešime ir pan. Mieli tautieciai, ar visam tam laikas? ir kas nukencia; patys vaidintojai, nustodami pasitikėjimo ir drauge dosnumo aukų, o daugiausia tai nukencia Tautos reikalai.

Iki ambicijų, asmeniški ir partijų gincai vyksta savo tarpe — tiek to. Bet kada viena grupė ar asmuo, nepajėgdami nukovoti kitos ar atstovaujamo asmens, griebiasi skundų, kreipiasi į galingas valstybes, kurių interesas bus jiems tinkamu laiku iškelti mūsų ir kitų pavergtų tautų reikalus, noru jiems visokiariopai, tiek politiniai, tiek medžiaginiai, pakenkti, eiliniam lietuviui darosi nebesuprantama. Kam patarnaujama!

Atrodo, kad priešbolševikinės valstybės jau suinteresuotos sovietų pavergtų valstybių egzilinių vyriausybių sudarymu ir jų veikiancių veiksnių susipratimu, vieningumu. Čia ir bus dalinai pakastas šuo. Kas ją turi sudaryti ir patiekti priešbolševikinių valstybių vyriausybėm pripažinti? Egzilinę vyriausybę patiekti pripažinimui gali tik asmuo, turįs Nepriklausomos Lietuvos Prezidento ir vyriausybės įgaliavimus, atseit teisėtas Lietuvos Diplomatijos Šefas, nes yra vienintėlis oficialus asmuo, kaip ir mūsų įgalioti ministeriai, kuriuos pripažįsta ir kuriems pasitiki priešsovietinės valstybės. Kitas reikalas, kas turi sudaryti tokią vyriausybę? Lietuvos visuomenę (bent jos daugumą) atstovaująs organas, atseit tuo tarpu Vlikas, iki konferencija nesudarys kito kompetetingo organo, pvz. Lietuvių Tautos Tarybos. Kad Dipl. Misijos Šefas galėtų tokią vyriausybę patiekti pripažinimui, ji turi būti abiems veiksniams priimtina. Kelti klausimus dėl konstitucijos pripažinimo, pakeitimo ir kt. yra šiuo tarpu beprasmiai. Tokių šiam metui nereikšmingų klausimų galima daug rasti, norint savo tarpe sukelti nesantaiką bei gincus. Palikime tai mėgėjams blusinėti.

Šiuo metu atrodo būtų sveikiausia, kiek galima greiciau sukviesti bendrą lietuvių konferenciją, kurią dar 1949 m. pradžioje, savo memorandumu dėl vieningos autoritetingos Lietuvių Tautos atstovybės ir egzilinės vyriausybės, siūlė Vyriausioji Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio vadovybė.

Man iki šiol nesuprantama, kodėl bijomasi tokią konferenciją sukviesti!

2. Lietuvos vakarinės sienos.

Gyvename skaudų nė taikos, nė karo metą. Tokia padėtis ilgai tęstis negali. Pokarinis pasaulis pasiilgęs ir ilgisi pastovesnio gyvenimo. . Kai kurios tautos, neturėjusios ilgus metus savarankaus gyvenimo gavo nepriklausomybes, taciau daug nepriklausomų valstybių, kurios karo metu yra pavergtos, vis dar laukia aušros, nepameta vilties būti laisvomis, nepriklausomomis. Kiekviena tokia valstybė norės atsikurti savo tikrose etnografiniuose plotuose. Šauksis teisingumo. Reikia tikėtis, kad numatytų atsikurti valstybių bus atsiklausta jų etnografinių ribų (sienų). Gal jau neoficialiai ir atsiklausiama? Taigi, ir mes turime būti rimtai pasiruošę savo galutinį, nedvejojantį žodį tarti, kuriose ribose norime atkurti savąją Valstybę. Dėl Vilniaus ir jo ribų mūsų spauda sutaria su bendruomene bei veikianciais veiksniais. Bet kaip su Mažąja Lietuva? Dar iki šiai dienai vengiama jos Torybos atstovą įsileisti pilnateisiu nariu į Vliką, pasiteisinant suktais motyvais. Ir tam tikros pakraipos mūsų spaudoje šiuo reikalu norima sąmoningai klaidinti visuomenę, painiojant Mažąją Lietuvą su jos šiaurine dalimi, būtent, vadina Klaipėdos Kraštu. Nesuprantama kuriam reikalui tatai daroma. Ar mažai dar pasimokėme iš praeities klaidų.

Teko patirti, kad prie Amerikos Lietuvių Tarybos jau sudaryta komisija, vakarinėm Lietuvos Valstybės sienom nustatyti. Deja, pavieniai jos asmenys pradėda visuomenėje reiškti nusistatymą, kad mums pakaks Klaipėdos Krašto, atseit Mažosios Lietuvos dalies į šiaurę nuo Nemuno. Ir eilinį lietuvį nukrecia siaubas. Ar mes savo laisva valia turime atsisakyti lietuviško krašto, kuris 600 metų kryžiuocių pavergtas sugėbėjo išlaikyti lietuvybę! Ką tokios šnekos reiškia ir kam norima pasitarnauti. Gal Mažoji Lietuva neišlaikė tokios lietuvybės, kurios kai kurie didžlietuviai norėjo? Ar mes tik vėl nepainiojam dviejų dalykų; tautybės ir tikybos? Panašiai elgėsi ir lenkai, ir naciai ir mūsų neraštingi fanatikai; katalikas — tai lenkas, evangelikas — tai jau vokietis! Gal tatai vėl kai kam nusveria nustatant Lietuvos Valstybės vakarines sienas. Laikas išsiblaivyti ir Lietuvos reikalus statyti aukščiau viso!

Politiniai pabėgėliai, kuriems 1944 m. teko ilgesnį laiką pagyventi ir padirbėti Tilžės, Ragainės, Gumbinės, Isrucio ir kitose Mažosios Lietuvos vietovėse, įsitikino šio krašto lietuviškumu ir nekelia abejonių dėl jo priklausymo Lietuvos Valstybei. Budėkime, kad nepadarytume sunkiai atitaisomos istorinės klaidos.

Slapukas po kauke

Atsakymas J. Barėnui

Mūsų lietuviškoji spauda, paskutiniuoju metu, tiek subanalėjo, jog padoriam lietuviui tikrai darosi koktu kai vietoj pozityvios tautinės bei kultūrinės veiklos arba sveikai suprastos savikritikos, laikraščių skiltyse mirgėte mirga įvairūs šmežtai, necenzūruotų žodžių svaidymasis, intrigos ir kažkokių praeities asmeninių sąskaitų suvedinėjimas. Tokiais šmeižtais ypac pasižymi Chikagoje leidžiamos "Naujienos". Kas gi yra tų visų šmeižtų autoriai ir kokie yra jų tikslai? Tai įvairūs, neatsakingi rašeivos, daugiausiai pasislėpę po slapyvardėmis, sąmoningai ir nesąmoningai patarnauja mūsų priešams viešai iškeldami tokias mintis bei faktus, kurių iki šioliai priešas dar nežinojo.

Apie vieną iš tokių rašeivų, laikraštininkas Vyt. Alantas, yra šitaip išsireiškęs; "Man smagu pažvelgti savo priešininkui tiesiai į akis ir fechtuotis viešai, skaitytojų auditorijai pritariant ar nepritariant. Taciau, jei mano priešininkas slepiasi po slapyvardžiu, tai reiškia, kad jis atvirumo bijo, kad su jo sąžine bei pilietinėmis dorybėmis kažin kas netvarkoje. Kai mane užpuola slapukas, aš negaliu nusikratyti nejaukių jausmų, tartum mane būtų užpuolęs tamsioje gatvėje gangsteris su kauke ant veido..."

Lygiai toks pat užpuolikas, pasislėpęs po slapyvarde J. Barėnas, š. m. liepos 28 d. 'Naujienose", nesąžiningai užpuolė mane, Lietuvos Atgimimo Sąjūdį ir „Laisvoji Lietuva" laikraštį. Minimas slapukas net pustrecios skilties ilgumo straipsnyje, pavadintame; "St. Jakubickas ir voldemarininkai", prirašė tiek nesąmonių, išgalvotų fantazijų ir melo, kad vargu ar ir pats slapukas tam tiki. Jo visas straipsnis paremtas ne protu, bet fanatišku kerštu, pagieža ir melagingais šmeižtais tikslu pakenkti LAS organizacijai, "Laisvajai Lietuvai" ir man asmeniškai kaipo laikraščio redaktoriui ir organizacijos įsteigėjui Kanadoje.

Slapukas, dėl mano švarios politinės ir visuomeninės praeities, negalėdamas nieko tiesioginiai prikibti, bando aplinkiniais keliais man primesti kaž kokį vokiecių laikais įvykdytą "perversmą". Jis sako; "...vėliau, nacizmui užėmus Lietuvą, viešumoje vėl pasirodo S. Jakubickas, ypac kada hitlerininkų kurstomi ir padedami voldemarininkai pašalino Lietuvos tuolaikinę silpną Škirpos - Ambrozeviciaus vadovaujamą vyriausybę ir patys liko nacių apgailėtiniu įrankiu su gen. Kubiliūnu pryšakyje." Kiek aš prisimenu, o taipogi, manau ir visi lietuviai gerai prisimena, kad voldemarininkai niekad nėra vertę ar nuvertę Škirpos — Ambrozeviciaus vyriausybės. Slapukas "perversmu" matomai nori pavadinti tą momentą, kada mūsų partizanai pakeitė Kauno komendantą, vietoj buvusio p. Bobelio, pasodindami, bolševikų kalintą ir kankintą, p. St. Kviecinską, kuris, jų manymu toms pareigoms geriau tiko. Tai ir yra visa to, vadinamo, perversmo tragedija, apie kurią slapukas taip tragiškai aprašo ir bando net man asmeniškai primesti.

Kas liecia plk. Škirpos - Ambrozeviciaus vyriausybę ir mane asmeniškai, tai aš jauciu pareigą pareikšti, kad aš kaip tik buvau tos vyriausybės šalininkas ir į tą vyriausybę, kaip tik, buvo įėję nemaža ir voldemarininkų. Aš gi 1940 metais Vokietijoje, drauge su Maj. Puodžiumi (vokiecių nukankintas kacete), kpt. Br. Micheleviciumi ir kitais veikėjais organizavome "Lietuvių Aktyvistų Frontą". Kiek vėliau, Maj. Puodžiui persikėlus į LAF štabą Berlynan pas plk. Škirpą, aš su kpt. Broniu Micheleviciumi, Vyr. LAF štabo patvarkymu, buvome paskirti specialiems uždaviniams Lietuvos pasienyje. Mūsų, labai pavojingų, uždavinių vykdymo dėka, didele dalimi, ir buvo suorganizuotas partizaninis sukilimas prieš bolševikus Lietuvoje. Tame labai atsakomingame darbe ypatingai yra pasižymėję savo drąsa ir pasiaukavimu mano bendradarbiai; kpt. Bronius Micheleviciu, Feliksas Putrius, broliai Ražauskai, kpt. Žadvydas ir kiti. Jie visi yra gyvi, gyvena JAV ir visuomet bus tikrais liūdininkais, Tų uždavinių, kuriuos atliko mano bendradarbiai, aš niekad nepamiršiu, ypac niekad negalėsiu pamiršti kpt. Br. Micheleviciaus, J. Ražausko, kpt. Žadvydo ir F. Putrio atliktų uždavinių. Tai buvo daugiau nei savo gyvybę iš karto paaukoti. (Apie tuos uždavinius ir vestą kovą teks aprašyti kiek vėliau).

Prasidėjus invazijai į Lietuvą 1941 m. birželio mėn., lygiai kaip ir pats plk. Škirpa, maj. St. Puodžius taip ir aš nebuvome leisti grįžti į Lietuvą. Ypatingai aš asmeniškai po pervedimo per sieną specialaus p. Škirpos pasiuntinio į Kauną Dr. Valanciaus, VLIKo nario, buvau vokiecių ginkluotos sargybos apstatytas ir budriai saugomas. Tik po didelių pastangų maj. Puodžiui ir man pasisekė gauti vokiecių karinės valdžios sutikimas tik rugsėjo pradžioje grįžti į Lietuvą (Tas "perversmas", komendanto pakeitimas, buvo beirželio mėnesį). Iš šių faktų, kiekvienam lietuviui yra aišku, jog aš, lygiai kaip ir pats plk. Škirpa, būdamas vokiecių internuotas negalėjau jokio "sukilimo" daryti ar jame dalyvauti. Visą vokiecių okupacinį laikotarpį nuo pradžios iki pabaigos niekad nesu tarnavęs vokiecių įstaigose arba jų kontroliuojamose įstaigose. Visą laiką buvau aktyvus rezistencijos dalyvis ir apie mano veiklą visuomet galės paliudyti, be jau minėtų mūsų kovotojų, dar ir prof. Ig. Koncius, plk. Saladžius, Povilas Žickus (buvęs vokiecių kacetę), Vyt. Stanevicius (buvęs vokiecių kacete) ir eilė kitų mūsų lietuvių kovotojų.

Taigi mielasisi slapuke Barenai, pirma nei pradėti kliedėti ir nesąžiningai plėšti kitam garbę, patarciau pagalvoti apie atsakomybę prieš Kanados įstatymus ir savo, nors ir atbukusią, sąžinę.

Kiek toliau, tas pats nesąžiningas slapukas, nuo manęs tiesiai šoksta ant LAS organizacijos ir to paties keršto vedinas ir tais paciais melu persunktais šmeižtais bando šmeižti ir LAS organizaciją. Nuo LAS, lyg pakvaišęs ir visai nustojęs savikontrolės, užpuola ir "Laisvąją Lietuvą" ją pavadindamas "nevertu nei 5 centų laikraštuku". Savaime suprantama, jei slapukui yra mielesnis komunistinis "Liaudies Balsas" nei mūsų tautinis laikraštis, tai mes patartume su juomi ir bendrauti. Mums tokie, kurie užsiiminėja lygiai tokiais pat šmeižtais kaip ir "Liaudies Balsas", nėra pageidaujami.

Paprastai tokie slapukai, kurie bijo viešumos, daugumoje yra juodos praeities ir juodos sąžinės. Jų tikslas yra dergti visa kas lietuviška ir tuomi trugdyti ir taip sunkią lietuvišką veiklą.

Iš viso su tokiais slapukais Barėnais ar kitokiais ėnais, kurie pasislėpę už sąsparų kaip šunys bando įkąsti ir vėl skuba pasislėpti, kad negautų su lazda, aš neturiu jokio noro su jais eiti į kokias nors diskusijas.

Steponas Jakubickas

ŽYMUS SPECIALISTAS ATVYKSTA IŠ EUROPOS

Dr. Andor Retfalvi, gerai žinomas vengriškas tuberkuliozės specialistas, atvyksta į Kanadą priimti savo paskyrimą į naujai įrengtą tuberkuliozės skyrių St. Joseph sanatorijoje, St. Basile, N.B.

Dr. Retfalvi yra specialistas naujų tbc gydymo metodų ir turi pažangias pažiūras moksle kaip šitą ligą nugalėti. Jis tiki, kad daugumą tbc pacientai nebeturi būti registruojami kaipo bevilitiški, nes tbc medicinos mokslas padarė tokią pažangą per paskutinius metus, kad daugelis "mirties kandidatų" gali būti išgydyti.

KANADIECIŲ KARIAMS GARANTUOJAMOS DARBOVIETĖS

Kanadietis gali įsirašyti į ginkluotas pajėgas, tarnauti iki trijų metų ir tada vėl sugrįžti pas savo ankstyvesnį civilinį darbdavį ir reikalauti tokį darbą, kokį jis turėjo anksciau. Šita garantija yra duota Veteranų Benefit Akte, priimta paskutiniame parlamento posėdyje.

NAUJAS MIESTAS IŠKYLA SASKATCHEWANE

Nepaliaujamas uranijaus ieškojimas, gamtos pirmas šaltinis atominei energijai, sukuria naują mažą miestelį taip retai apgyventame Šiaurės Saskatchewane. Miestelis pavadintas Uranium City.

Pranešimai iš uranijaus lauko, kurie, kaip ir kitų radioaktyvių mineralų išvystymą yra po Federalinės vyriausybės kontrolės, rodo, kad išsivystymas pralenks Port Radiumą, Great Bear Lake, šiaurėje nu oAlbertos. Naujas fabrikas, kuris bus statomas Uranium City, turės minimailnę apimtį 500 tonų rūdos į dieną.

KANADOS TAUPYMO LAKŠTŲ KAMPANIJA SPALIŲ MĖNESĮ

Kanados šeštos serijos Taupymo Lakštai bus parduodami Kanados visuomenei šiais metais spalio mėnesį, pranešė Federalinis Finansų Departamentas.

Finansų ministras Abbott pabrėžė, kad penkių leidinių pokarinis Taupymo Lakštų pirkimas — bendrą sumą sudarė $1.700.000 — paskatino ir pateisino naują leidinį. Į Lakštus galima žiūrėti ne tiktai kaip į būdą taupyti pinigus, bet taipogi, kaip į infliacijos kontrolę. Ekonomistai tvirtina, juo mažiau pinigų cirkulacijoje, tuo mažesnis infliacijos spaudimas. Rudenyje kada bus galma jausti pagreitintą gynybos programą ir kada bus galima mažiau gauti vartojamų prekių, tai yra svarbu atitraukti krašto pirkimo jėgos pertekliaus dalį.

ABN LIETUVIŲ CENTRINĖ DELEGATŪRA PRANEŠA,

kad visą korespondenciją, pašto perlaidas ir bet kokias pašto siuntas siųsti jai ateity šiuo adresu:

ABN L. C. Delegation, (13b) Memmingen - Allgau, Postfach, Germany.

Šiuo adresu prašoma taip pat siųsti medžiagą ir prenumeratą ABN biuleteniams lietuvių, anglų, prancūzų ir vokecių kalbomis, taip pat aukas ABN kovai remti.

ABN biuletenių prenumerata metams 1 dol.

ABN CENTRINĖJ TAUTŲ TARYBOJ ATSTOVAUJAMOS TAUTOS:

1. Lietuviai, 2. Latviai, 3. Estai, 4. Gudai, 5. Ukrainieciai, 6. Suomiai, 7. Slovakai, 8. Čekai, 9. Vengrai, 10. Rumunai, 11. Bulgarai, 12. Slovėnai, 13. Serbai, 14. Kroatai, 15. Albanai, 16. Kazokai, 17. Šiaurės Kaukazas, 18. Georgieciai - Gruzinai, 19. Armenai, 20. Azerbeidžanas, 21. Turkestanas, 22. Totoriai (Idel - Ural) ir 23. Sibirieciai.

Trys metai po Pietų Kryžium

Su liūdesiu širdyje, atėjus rugpiūcio mėnesio pirmajai dienai, prisimenu tą rugpiūcio mėnesio pirmos dienos saulėlydį, kuris pasiliko už septynių metų nugaros. Tas vakaras netik man, bet ir tūkstanciams kitų lietuvių liks neužmirštamas amžinai, nes perdaug skaudų randą paliko širdyse.

Tą vakarą, saulutei liūdnai leidžiantis jau už Vokietijos miškų, aš su tūkstanciais kitų, kurie bėgo nuo baisaus bolševizmo tvano, turėjau peržengti nesvetingos Vokietijos sieną ir pasiduoti nežinomam likimui. Mintimis nuklydus į šį žiaurų praeities momentą, matosi tūkstanciai verkiancių akių, tūkstanciai rankų imancių atminciai saujelę Lietuvos žemės, tūkstanciai paskutinių žvilgsnių į rugiais banguojancius laukus, gimtas sodybas ir senelį Nemuną . . .

Nuo to saulėlydžio tūkstanciams lietuvių prasidėjo benamio dalia: gyvenimas iš išmaldos, nakvynė po atviru dangumi ir kelionė į nežinią. Nuo to saulėlydžio mes tapome benamiais, sunkių darbų vergais, o dar vėliau mus pasaulio galiūnai paženklino DP raidėmis, kurios mus daugelyje šalių išskiria iš kitų žmonių tarpo. Tie patys pasaulio galiūnai ir išlaisvintojai iš baisiojo nacizmo tūkstanciams iš mūsų ant nugarų prisiuvo skudurus ir įmetė į belaisvių stovyklas nes jų akimis žiūrint mes esame didžiausi karo kaltininkai ir komunizmo priešai. Kadangi vakarų demokratija tuo metu buvo didelėj draugystėj su komunizmu, tai visi kas bėgdamas nuo komunizmo siaubo gelbėjo savo ir tautos gyvybę, demokratų akimis buvo didesni karo kaltininkai net už pacius karo sukėlėjus - nacius. Tik dėl to mūsų tūkstanciai rado mirtį belaisvių sto vyklose arba amžinai sugadino savo sveikatą. Tik dėl pasaulio demokratų aklumo ir lankstymosi rytų bolševizmui, šiandien mes blaškomės po platųjį pasaulį ir mūsų Tėvynėje negailestingai žudomi lietuviai.

Per septynius tremties metus tūkstanciai lietuvių išsiblaškė po platų vakarų pasaulį ir net ten, kur iki šiol nebuvo nei veino lietuvio. Aš pats, palikęs Vokietijos tremtinių stovyklas emigravau du kartu: į Anglią ir iš Anglijos į Argentiną. Iš dalies toks keliavimas per pasaulį yra naudingas, nes žmogus gali įsigilinti į kiekvieno krašto gyvenimą ir reikalui esant gali daryti išvadas apie tautas, jų kultūrą, paprocius ir pan. Iš kitos pusės per tanki emigracija neduoda emigruojanciam apciuopiamos naudos, nes tenka sutaupas išleisti kelionei ir naujame krašte vėl viską pradėti iš naujo.

Štai, rodos, dar vakar žaliame Anglijos kaime valiau tvartus, melžiau karves, buvau prisigėręs "smarvės", todėl mano barake kvapas buvo kaip tvarte. Rodos, dar vakar ten teko kulti, mėšlą vežti, įvairiausius griovius kasti — o kiek bulvių surinkau, tai nei pats nebežinau . . . Taip, rodos, tik vakar, bet jau praėjo trys metai kai palikau šį ūkanotą kraštą ir radau prieglaudą tolimosios Argentinos padangėje, kur aukštai ant Dangaus spindi Pietų ryžius. Kaip kiek vienam, taip ir man, pirmosios dienos šiame pietų pasaulio krašte buvo nepaprastai liūdnos, bet kada tapau darbo vergu dienos pradėjo greit bėgti ir galų gale visa aplinkuma pasidarė netokia svetima. Per tris metus nuolat ieškojau ir vis rasdavau progų pažinti šio kraš to kasdieninį gyvenimą. Ypatingai dėmesyje turėjau paprasto darbininko gyvenimą, nes darbininkas yra kiekvienos tautos pamatas ir sudaro dirbanciųjų daugumą. Pagal darbininko pragyvenimo standartą yra sprendžiamas krašto turtingumas bei pažanga, o ne pagal milijonieriaus gyvenimą. Pietų Amerikoje yra dar labai daug valstybių, kur darbininko padėtis yra apverktinoje padėtyje. Tokie kraštai, nors turi begales turtuolių, nėra skaitomi turtingais kraštais. Dar daugelyje iš Pietų Amerikos kraštų darbininkas yra pusiau vergas ir su juo darbdavys elgiasi kaip jam patinka, jam už darbą moka tiek kiek darbdavys nori, nėra jokio socialinio draudimo ir pan.

Ir Argentinoje tas pats buvo iki dabartinis respublikos prezidentas J. Peron paėmė valdžią į savo rankas. Dėka jo, šiandieną darbininkas nėra darbdavio taip išnaudojamas ir skriaudžiamas kaip anksciau, nes vis idarbininkai yra susibūrę į profesines sąjungas ir apsaugoti valdžios įstatymais nuo bet kokio perdidelio išnaudojimo. Taciau, kolkas dar darbininkui tenka daug kovoti dėl kasdieninio gyvenimo, nes jo uždarbiai nepasiveja jam reikalingų pragyvenimui prekių kainų kilimo. Nors tas pats yra beveik visuose kraštuose, bet sekant spaudą ir privacius laiškus iš JAV ir Kanados, matosi, kad ten darbininko pragyvenimo standartas yra žymiai geresnis, bet socialiniu atžvilgiu Argentinos darbininkas stovi geriau, ką pamatysite žemiau.

Darbo pasiūla. Argentinai išplėtus savo krašto pramonę išnyko bedarbiai ir pasidarė didelė darbo pasiūla. Į šį kraštą atvykęs naujas emigrantas perdaug nesuka galvos dėl darbo gavimo, nes jis visuomet gali gauti pagal savo sugebėjimus. Tiek spaudoje, tiek prie fabrikų vartų nuolat yra skelbiama kokie darbininkai reikalingi. Deja, daugeliu atvejų tie ieškomi darbininkai yra blogai apmokami dėl ko jų ir neatsiranda. Kaip visur taip ir Argentinoje specializuoti darbininkai beveik dvigubai geriau apmokami.

Argentina, kaipo ispaniškai kalbąs kraštas, yra placiai atidariusi savo duris ispanų ir italų emigrantams, todėl nėra tos dienos, kad įplaukiąs į Argentinos uostą bent koks laivas neatvežtų kelis šimtus tokių emigrantų. Dėl dideilo emigrantų įvažiavimo, butų klausimas pasidarė tragiškas. Taip pat padidėjo darbo paklausa Buenos Airėse, kur 80% naujųjų emigrantų pasilieka. Valdžia deda visas pastangas darbininkus - emigrantus įkurdinti mažai apgyventose provincijose, bet jos pastangos beveik bevaisės.

Kiekvienoje įmonėje priimtas dirbti darbininkas yra nuo 1 iki 3 mėnesių bandomas. Per tą laiką darbdavys gali kiekvienu momentu jį atleisti, o darbininkas palikti darbdavį. Praėjus bandomajam laikui, darbdavys jau be rimtos priežasties atleisdamas darbininką, turi jam apie atleidimą pranešti vienu mėnesiu anksciau ir sumokėti kompensaciją nemažesnę kaip trijų mėnesių atlyginimas. Kompensacijos dydis priklauso nuo įmonėje išdirbto laiko. Darbininkas norėdamas darbdavį palikti turi jam vienu mėnesiu anksciau pranešti. Napranešus jam gali būti iškelta byla ir reikalaujama vieno mėnesio algos bauda. Vietiniai darbininkai būdami labai tingūs ir mėgstą suktybes, šį labai naudingą darbininkų apsaugos įstatymą panaudoją blogam. Būtent, įstoję dirbti bandomąjį laiką dirba gerai ir sąžiningai, o po bandomojo laiko pradeda tinginiauti ir darbdaviui tampa nuostolingais. Jie tą daro tycia, norėdami, kad darbdavys juos atleistų ir sumokėtų kompensaciją. Yra ir tokių darbininkų, kurie per metus laiko padaro po kelias tokias aferas ir gyvena mažai dirbdami. Iš užsieniecių tarpo tokių darbininkų beveik nepasitaiko, todėl dauguma įmonių juos su mielu noru priima dirbti. Bendrai Argentinoje užsienieciai skaitomi gerais darbininkais ir krašto kultūrintojais.

Kiekvienas darbininaks yra draudžiamas ligos ir nelaimingų atsitikimų atžvilgiu. Kiekviena įmonė turi savo daktarus, o kai kurios net savo ligonines bei sanatorijas darbininkams gydyti. Ligos atveju darbininkui šešis mėnesius mokamas pilnas atlyginimas, kurio pusę moka įmonė, o kitą pusę draudimo įstaiga. Po šešių mėnesių, jei darbininkas negali grįžti į darbą, jam nutraukiamas algos mokėjimas, bet įmonė palieka dar šešis mėnesius serganciam darbininkui rezervuotą darbą. Ir po to laiko nesugrįžus į darbą, darbininkas skaitomas atleistu iš darbo.

Iš kiekvieno dirbancio per mėnesį atskaito 8% nuo pagrindinio atlyginimo pensijų mokescio ir 3 pesus profesinės sąjungos mokescio. Argentinoje šalia privacių ligoninių yra didelis skaicius valdiškų ligoninių, kur veltui gydomas kiekvienas sergantysis, nežiūrint jo materialinės padėties nei klasės. Taciau tose ligoninėse dėl gydytojų nesąžiningumo, labai sunku savo ligą jiems įrodyti ir įsiprašyti į ligoninę operavimui ar ilgesniam gydymui. Taip pat gydytojai stengiasi perdaug sąžiningai negydyti tose ligoninėse sergancius, kad turėtų daugiau pacijentų savo konsultorijose.

Kiekvienas dirbantysis išdirbęs vienoje įmonėje šešis mėnesius turi teisę gauti dešimt dienų apmokamų atostogų. Išdirbusieji penkis metus gauna 15 dienų, o išdirbusieji virš dešimt metų — 20 dienų per metus atostogų.

Daugelis įmonų savo darbininkams veltui duoda viršutinius darbo rūbus.

Darbininko uždarbiai. Argentinoje visi dirbantieji skirstomi į specializuotus, pusiau specializuotus ir nespecializuotus. Specializuoti yra gerai apmokami ir labai didelis jų pareikalavimas. Paprasto darbininko uždarbiai kai kuriose įmonėse labai nedideli, palyginus pagal prekių ir maisto kainas. Labai mažai yra tokių įmonių, kur paprastam darbininkui moka daugiau kaip tris pezus į valandą. Geri specialistai gauna nuo 5 iki 10 pezų į valandą.

Kaip brangus pragyvenimas. Iš uždarbių atrodo, kad jie nėra ma-

(Perkelta į 4 psl.)

Svarbus konservavimo žingsnis vakaruose

Vienas didelės grandinės svarbus narys vandens aprūpinime Kanados vakaruose buvo nukaltas su oficialiu St. Mary's upės užtvankos atidarymu Albertos pietvakariuose.

Ta $7.000.00 vertės struktūra, kuri randasi 25 mylių į pietus nuo Lethbridge, yra pasaulio didžiausia užtvanka, kuri pripildyta žemėmis. Ją pradėjo statyti 1946 metais. Ta užtvanka sukūrė ežerą, kuris turi 18 mylių ilgio ir 6 mylių plocio ir kontroliuos 120.000 akrų apdirbamos žemės vandens aprūpinime.

Atidarymo ceremonijos buvo ypatingai spalvingos, nes dalyvavo indėnų grupė su pilna savo apranga ir netolimos Blood Reservation ir Royal Canadain Mounted Policijos 35 asmenų orkestras. Iš vyriausybės atstovų dalyvavo Žemės Ūkio Ministras James Gardiner, Albertos Ministrų Pirmininkas Ernest Manning, Sir Alexander Clutterbuck, kuris yra British High Commisioner Kanadai ir senatorius W. A. Buchanan iš Lethbridge. Paskutinis išvardintasis yra svarbiausias asmuo, kuris judino reikalą, kad įvestų vandens aprūpinimą vakaruose.

Indėnams vadovavo jų vadas Shot Both Sides ir jie vedė procesiją per 2.630 pėdų užtvanką atidarymo ceremonijoje.

Ta užtvanka yra St. Mary-Milk upės projekto dalis ir ji bus raktas milžiniškai vandens aprūpinimo sistemai, kuri apims pietinę Albertos dalį. Priedinis darbas, kuris užsitęs per ateinancius 10 ar 15 metų, aprūpins tolimesnius 500.000 akrų apdirbamos žemės vandeniu, kas sudarys Albertai arti 1.00.000 akrų "po grioviu", kaip irigacijos vyrai išsireiškia.

Vandens kontrolė vakarų Kanadai sudarė gincų subjektą jau 30 ar 40 metų. Prerijos lygumos, kurios tęsiasi nuo pietų - centrinės Manitobos iki Albertos prieškalnyno, yra laikomos, kaipo "Britų Commonwealth'o grūdų aruodas". Šimtų milijonų bušelių pasaulio puikiausių kviecių ir kitų grūdų šitoje srityje auginama. Ūkininkai šitoje srityje yra naujakuriai iš Centrinės ir Šiaurės Europos arba jų tiesioginiai įpėdiniai.

Lietuvi, lietuve! Lietuviški sąjūdžiai, organizacijos, draugijos ir klubai

Kadangi laisvos demokratinės valstybės nėra pripažinusios Lietuvos ir kitoms Pabaltijos Valstybėms smurtu padarytos SSSR okupacijos, todėl nedelsdami rašykite laiškus, straipsnius į laisvą demokratijų spaudą, raginkite raštais, nutarimais, memorandumais, delegacijomis laisvų demokratinių valstybių vyriausybes ir Jungtines Tautas, reikalaudami, kad:

1. SSSR kariuomenė, drauge su atgabentais iš SSSR respublikų pareigūnais, kolonistais, tuc tuojau būtų iškraustyta iš Lietuvos ir kitų Pabaltijos valstybių.

2. Ištremtieji į priverciamas darbo stovykdas ir "laisvu noru" išvykę darbams į SSSR gilumą lietuviai, latviai ir estai būtų tuc tuojau gražinti į savo tėvynes.

3. Išvalytose nuo SSSR kariuomenės ir kolonistų - atėjūnų valstybėse, prižiūrint Jungtinių Tautų komisijai, paremtai ginkluota jėga, būtų įvykdyti Pabaltijos valstybėse laisvi demokratiniai rinkimai ir sudarytos demokratinės Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybės.

Mažiau kalbų, gincų, daugiau ryžtingumo, teigiamo veiksmo.

Lietuvos Atgimimo Sąjudis

"Liaudies Balso" machinacijos

Kanados lietuvių komunistų leidžiamas "Liaudies Balsas", matomai pagal gautą iš savo tėvo ir mokytojo paredymą, pradėjo naujom machinacijom verbuoti savo skaitytojus.

Kadangi pinigų klausimas jiems nėra aktualus, tai jie norėdami suvilioti naujų aukų paleido naują meškerę. Jie visiems tiems, kuriuos norėtų turėti savo skaitytojų eilėse pradėjo nemokamai siuntinėti "Liaudies Balsą", o kad skaitytojas nesijaustų skolingas, tai priede dar prisiuncia ir kvitą kaipo už apmokėtą prenumeratą.

Tai nauja priemonė per jėgą brukti bolševikišką propagandą ir klaidinti tuos, kurie jų dar nepažįsta. Bet kaip praktika rodo ir tokia priemonė nedaug padeda, nes lietuviai gavę "Liaudies Balsą" jį tuojaus grąžina "Liaudies Balso" administratoriui, o falsifikuotą kvitą su Kilikeviciaus parašu atneša "Laisvosios Lietuvos" redakcijon, kaipo įrodymą kokiomis nešvariomis priemonėmis "Liaudies Balsas" meškerioja naujas aukas.

SKAITYTOJŲ ŽINIAI

Dėl akcento "Č" trūkumo visur, kur reikalinga "Č" vartojame "c". Prašome tai nelaikyti už korektūros klaidą.

"LL" redakcija.

Siųskime istorinę medžiagą Lietuvių Tremtinių Archyvui

Istorinės Medžiagos Rinkimo Komisija, veikusi Vokietijoje Vykdomosios Tarybos žinioje, rinko istorinę medžiagą ir siuntė apsaugai į Chicago (USA) — Šv. Kazimiero Seserų Vienuolyną. Kai dėl emigracijos minėtoji Komisija suiro, istorinę medžiagą siuntė Lietuvybės Išlaikymo Tarnybai. Tos medžiagos susidarė dideli kiekiai. Iškilo reikalas ją sutvarkyti. Be to, tremties metas dar nepasibaigė. Tremtiniai išblaškyti po visą pasaulį, laikinai apsigyvenę, laukia valandos grįžimo Tėvynėn. Ir laikinai įsikūrę dirba, veikia, kuria. Tad istorinės medžiagos rinkimo reikalas neatpuolė. Lietuvių Tremtinių Archyvui tvarkyti ir plėsti VLIKo Vykdomoji Taryba paskyrė vadovybę, kuri iš pasaulyje išblaškytų lietuvių rinks istorinę medžiagą. Visi kvieciami į rinkimo talką. Bendromis jėgomis sudarysime didelį archyvą, kurį grįždami parsivešime į Lietuvą, kad visi pamatytų, kaip gyvenome tremtyje, ką veikėme, kaip rūpinomės Tėvynės atvadavimu, kaip jos ilgėjomės ir kt. Tas archyvas daug bylos r ateinancioms kartoms apie pasaulio lietuvius.

Istorinės medžiagos rinkimo darbas bus vykdomas trimis etapais. Daug rusai ištrėmė lietuvių į Sibirą ar Rusijos gilumą 1941 metais ir vėliau. Daug išbėgo iš Lietuvos 1940 m. Kitus vokieciai išvežė į Vokietiją darbams arba į koncentracijos stovyklas. Didžiausios minios ūžterėjo į Vakarus 1944 m., kai bolševikai veržėsi į Lietuvą. Pirmiausia r bus renkama istorinė medžiaga iš šių tremtinių, nes jų gyvenimas dar nenusistovėjęs ir besikilnojant daug istorinės medžiagos žūsta. Daug kartų buvo tremtinių ir ankstyvesniais laikais. Iš ankstyvesnių tremtinių bei jų tinių (arba apie juos) bus renkama antru etapu. Treciuoju etapu bus renkama istorinė medžiaga ir iš normaliai išvykusių iš Lietuvos į pasaulį laimės ieškoti. Taigi, į šį archyvą bus sukoncentruota viso pasaulio lietuvių istorinė medžiaga.

Ateity istorikai, remdamiesi šia medžiaga, parašys turiningą pasaulio lietuvių istoriją.

Ką reikia siųsti

Kad būtų lengviau orientuotis, ką reikia siųsti, patiekiamas siųstinų dalykų planas:

I. Išvykimas iš Lietuvos:

1. Bėgimas į užsienį 1940 m.
2. Išvežimas darbams į Vokietiją.
3. Išvežimas į koncentracijos stovyklas.
4. Bėgimas į užsienį 1944 m.

II. Darbas:

1. Darbai karo metu (apkasų kasimas ,darbai fabrikuose, ūkiuose ir kt.).
2. Darbai stovyklose (malkų kirtimas, šlavimas, statyba, dirbtuvėse ir kt.).
3. Tremtinio-emigranto darbai.
4. Darbo kuopos.
5. Švietimas ir kultūrinė veikla.
6. Specialybių kursai.

III. LTB organizacinė struktūra:

1. LTB Centro Komitetas.
2. LTB Apygardų Komitetai.
3. LTB Apylinkių Komitetai.
4. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė.

IV. Stovyklinis gyvenimas:

1. UNRRA laikai.
2. IRO laikai.
3. Screeningai.
4. Stovyklų vaizdai (kambariai, eilės prie maisto, drabužių dalinimo ir kt.).
5. Kultūrins gyvenmas (mokyklos, kursai, parodos, paskaitos, sportas, pramogos ir kt.).
6. Religinis gyvenimas (koplycios —bažnycios, procesijos, kryžiai, paminklinės lentos bažnyciose ir kt.).

V. Emigracija:

1. Emigracinių komisijų lankymasis.
2. Būriai žmonių prie skelbimų lentų.
3. CIC apklausinėjimas.
4. Atsisveikinimas su išvykstanciais.
5. Pereinamose stovyklose.
6. Kelionė laive (darbai, pamaldos, pramogos, laikraščiai ir kt.).
7. Išlipimas uoste.
8. Emigranto dalia.

VI. Repatrijacija į Lietuvą:

1. Repatrijacinių komisijų lankymasis stovyklose.
2. "Tėvynės Balso" propaganda.
3. UNRRA propaganda už grįžimą.
4. Prievartos grąžinimai.

VII. Religinis gyvenimas:

1. Išleisti paveikslėliai, paveikslai, maldaknygės, medalikėliai ir kit.
2. Pastatytų lietuviškų kryžių bei įmūrytų bažnyciose paminklinių lentų nuotraukos ir jų padarymų bei išlaikymo aktai ir istorijos.
3. Tremties "bažnyčių" ir "klebonijų" bei klebonų su kunigais foto su gyvenimo sąlygų aprašymais.
4. Tremtinių kunigai emigracijoje.
5. Lietuvių Tautinė Delegatūra ir Vyr. Sielovados Tvarkytojo Įstaiga.

VIII. Organizacinis gyvenimas:

1. Organizacijų įstatai, ženklai, vėliavos, archyvai ir kt.
2. Organizacijų kongresų, konferencijų ir kitų suvažiavimų nutarimai — protokolai, foto ir kt.

IX. Švietimas ir mokslas:

1. Vaikų darželiai.
2. Pradžios mokyklos.
3. Gimnazijos.
4. Specialios mokyklos.
5. Specialybių kursai.
6. Kalbų kursai.
7. UNRRA Universitetas.
8. Baltic Universitetas.
9. Kunigų Seminarija Eichstaete (Bavarijoje).
10. Lietuvių Kolegija Romoje.
11. Tremtyje ranka multiplikuoti, rotatoriumi ar spaustuvėje spausdinti vdovėliai.
12. Mokyklų vadovybių bei mokyklų kolektyvų foto.
13. Švietimo įstaigų archyvai.
14. Švietimo Valdyba, įgaliotiniai, inspektoriai.
15. Įvairių tipų mokyklas lankancių mokinių laimėti pagyrimai, atžymėjimai, ženklai ir kt.
16. Šeštadieninės, sekmadieninės ir panašios mokyklos.
17. Lietuvių kalbos vadovėliai, iš kurių tremtinių vaikai emigracijoje mokosi kalbos.
18. Asmenų, įpasiekusių tremtyje ar emigracijoje aukštąjį mokslą, foto.
19. Profesorių ir mokslininkų foto, atspausdinti darbai ir gyvenimo sąlygų aprašymai.

X. Menas:

1. Tremtyje ir emigracijoje sukurtų dalykų foto kopijos.
2. Rengtų meno parodų plakatai, katalogai, bilietai ir kt.
3. Menininkų foto su gyvenimo sąlygų aprašymais, kuriose teko gyventi ir kurti.

XI. Muzika:

1. Tremtyje ir emigracijoje muzikų sukurtos giesmės, dainos ir kt.
2. Užrekorduotos (į plokšteles įdainuotos) dainos ir giesmės.
3. Muzikų foto su gyvenimo sąlygų aprašymais, kuriose teko gyventi ir kurti ir kt.

XII. Kūno kultūra:

1. Tremtyje ir emigracijoje laimėtų varžybų aprašymai, foto, ženklai.
2. Centrinių vadovybių foto.

XIII. Spauda:

1. Tremtinių leisti ar leidžiami laikraščiai, žurnalai (rimti ar juokų, spaustuvėje ar rotatorumi spausdinti, ar ranka rašyti).
2. Metraščiai ar šiaip proginiai leidiniai.
3. Visokios tremtyje ar emigracijoje išleistos knygos ar knygelės.
4. Sieniniai ir knygos formato kalendoriai.
5. Knygų leidyklos.
6. Rašytojų ar žurnalistų foto, kūriniai ir gyvenimo sąlygų aprašymai, kuriose teko gyventi ir kurti

XIV. Tautinė reprezentacija:

1. Viešas rengtų Kalėdų eglucių foto su aprašymais.
2. Eglucių lietuviški paprociai.
3. Tautiniai paveikslai.
4. Parodų foto ir katalogai su skelbimais ir kitais priedais.
5. Teatrų vadovų bei kolektyvų foto.
6. Vaidinimų programos, skelbimai, bilietai, vaidintojų foto ir kt.
7. Solistų foto, jų rengtų koncertų sklebimai, programos ir kt.
8. Meno ansamblių vadovų bei ansamblių sąstatų foto, rengtų pasirodymų skelbimai, programos, bilietai ir kt.
9. Laiškų blankai su Lietuvos vaizdeliais ir lietuviškais įrašais.
10. Vokai su Lietuvos vaizdeliais ir lietuviškais įrašais.
11. Lietuviškos atvirutės.
12. Lietuviškos lėlės.
13. Minėjimų rezoliucijos, foto ir kit.

XV. Lietuvos vadavimas:

1. Lietuvos valstybės atstovai ir jų veikla tremties metu.
2. VLIKo ir Vykdomosios Tarybos veikla.
3. Tautos fondas.
4. Rinkliavos, atžymėjimai, kvitai ir kt.

XVI. Politiniai kaliniai

1. Politinių kalinių (1940-1941 m) sąrašai, foto ir atsiminimai.
2. Červenės dalyvių foto, sąrašai ir išlikusiųjų atsiminmai.
3. Rainių miškelio aukų sąrašas, foto ir maciusiųjų nukankintuosius atsiminimai ir kt.
4. Praveniškių žudynės.
5. 1941-1945 m. vokiecių kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose buvusių politinių kalinių sąrašai, foto, atsiminimai ir kt.

XVII. Korespondencija:

1. Gautieji iš Amerikos, Didžiosios Britanijos ir kitų kraštų lietuvių charakteringi laiškai, kuriuose buvo suprasta ar visai nesuprasta tremtinio būklė.
2. Tremtinių laiškai, kuriuose aiškinama kodėl pabėgo ir pasipasakoja savo būklę.
3. Okupacijų metu gautieji laiškai iš Lietuvos .
4. Gautieji laiškai iš Sibiro ar kitų Rusijos valdomų kraštų.

XVIII. Lietuvos valstybės vyrų foto:

1. Nepriklausomybės akto paskelbimo dalyviai.
2. Prezidentai.
3. Ministeriai.
4. Kariuomenės vadai ir generolai.
5. Seimo atstovai.

XIX: Įvairios laisvos profesijos:

Advokatai, gydytojai, inžinieriai ir kt. tremtyje r emigracijoje.

XX. Atsivežtieji iš Lietuvos suvenyrai:

1. Žemė, smėlis.
2. Gintaras.
3. Pinigai.
4. Medaliai.
5. Ordinai ir kt.

XXI. Turto savininkai:

1. Įgyto nejudomo turto (namų, ūkio ir kt.) foto su aprašymu.
2. Foto prie savo automobilio.

XXII. Prekyba ir pramonė:

1. Prekybos reklamos dalykai (pieštukai su firmų adresais, degtukai, kalendoriai, raktams šniūreliai ir kt.).
2. Įmonių foto.

XXIII. Tremtinių geradariai:

1. Siuntinių siuntėjai.
2. Affidavitų davėjai.
3. Garantijų sudarytojai.
4. BALF.
5. LRK.
6. ALT ir kiti junginiai bei paskiri asmenys, kurie rūpinosi DP įstatymo pravedimu ir šiaip judino tremtinių įsileidimo klausimą.
7. NCWC ir kitos organizacijos, kurių globoje vyko emigracija.

XXIV. Filatelija:

1. Įvairiomis progomis išleistieji pašto ženklai.
2. Lietuvos merininkų pagaminti pašto ženklai.

XXV. Sfragistika:

1. Buvusių organizacijų, mokyklų, parapijų, komitetų ir tt. antspaudai (pridedant raštelį nuo kada iki kada buvo vartoti).
2. Esamų junginių antspaudų spaudai.

XXVI. Tremtiniai ginklu kovoja prieš komunizmą:

1. Sargybų kuopos.
2. Dėdės Samo kariškoje tarnyboje ir kituose kraštuose.

XXVII. Mūsų mirusieji:

1. Kalėjimuose ir konoentracijos stovyklose.
2. Stovyklose ir privaciai gyvenusių.
3. Ligoninėse.
4. Tragiškos mirtys.
5. Paminklų foto su įrašų tekstais. Tremtyje mirusių sąraše įrašyti keletą asmenų, dalyvavusių laidotuvėse ar žinancių mirties aplinkybes ir palaidojimo vietą.

Visokią istorinę medžiagą siųsti į archyvą

Aukščiau suminėti punktai yra tik bendri priminimai. Kiekvienas yra prašomas pergalvoti savo tremtinio dienas nuo netekimo Tėvynės iki šios dienos ir visa, kas svarbu ateiciai, siųskite į archyvą. Visa, kas tik pavaizduotų tremtinio ar emigranto gyvenimą (foto, piešiniai, diagramos, statistika ir kt.) reikia nedelsiant siųsti į archyvą. Čia reiktų priminti, kad fotografijos turėtų būti atvirutės formato ir su įrašu kitoje pusėje ar specialiame lape.

Reikia kiekvienam jausti pareigos ką nors atsiųsti archyvui. Privaciose rankose istorinė medžiaga lengvai nusimeta, o archyve bus išsaugota kartų kartoms. Privaciose rankose istorinė medžiaga tik mažam skaiciui teprieinama, o archyve tarnaus tūkstanciams. Galop reikia prisiminti, kad Lietuvių Tremtinių Archyvui padovanotoji medžiaga yra inventorizuojama ir išduodamas pakvitavimas.

Istorinę medžiagą prašoma siųsti tiesiog į archyvo būstinę šiuo adresu:

Lietuvių Tremtinių Archyvas
2601 W. Marquette Road,
CHICAGO 32, ILL.
U. S. A.

Pranešimus (laiškus) apie išsiųstą archyvui siuntinį bei mažesnius (voke talpinamus) dalykus prašoma siųsti vadovo adresu:

Vincentas Liulevicius,
4322 So. Fairfield Ave.,
CHICAGO 32, ILL.
U. S. A.
Lietuvių Tremtinių Archyvas.

TRYS METAI...

(Atkelta iš antro psl.)

ži, bet kaip pamatysime Argentinos darbininko pragyvenimo brangumą, galėsime lengvai daryti išvadas, kad nėra jau taip dideli tie jo uždarbiai. Štai, kad nusipirktų šviežios jautienos mėsos, Argentinos paparastas darbninkas turi dirbti apie 1,5 val., kiaulienos 1 kg. — 2 val., duonos 1 kg. — 15 min., bulvių 1 kg. — 15 min., cukraus 1 kg. — 40 min., 12 kiaušinių — 1 val., rūkyto kumpio kg. — 7 val., rūkytos šoninės kg. — 3 val., šviežių lašinių kg. — 2 val. ir tt.

Kai JAV ar Kanadoje paprastas darbininkas gaunąs 1 dolerį į valandą, neblogus išeiginius batus nusiperka už 8 darbo valandas, Argentinos darbininkas tokius batus perka už 16 darbo valandų. Kai JAV-bi! ir Kanados darbininkas baltinius perka už 3 darbo valandas, Argentinos — už 12 darbo valandų. Argentinos darbininkas pirkdamas paprastą kaklaraištį turi atiduoti 4 darbo valandas, o JAV — 1,5 darbo valandos. Už vyriškas kojines — 2 darbo val., moteriškas Nylon — 1 darbo val., o JAV — 1-1,5 darb. val. Už vyrišką paprastą kostiumą Argentinos darbininkas atiduoda nemažiau dviejų savaicių uždarbį.

Čia paminėtos prekės nėra iš gerųjų. Jei imti aukščiausias kainas, tai už kaikuriuos dalykus reiktų dvigubai ir trigubai mokėti. Todėl darbininkas Argentinoje jokiu būdu negali pragyventi taip kaip JAV darbininkas, kuris apart būtinų gyvenimui reikmenų dar pakankamai pigiai gali pirktis liuksusinius kambarių bei virtuvių įrengimus, o taip pat ir automobilius. Argentinos darbininkas apie automobilį negali nei sapnuoti, nes už paprastą dviratį pirkdamas turi atiduoti apie pustrecio mėnesio uždarbį (brutto).

Naujam emigrantui ar iš provincijos atsikėlusiam į Buenos Aires, sunkiausiai išsprendžiama problema yra buto gavimas. Nors nedaug, bet butų yra, tik jų kainos darbininkui visai neprieinamos. Jei darbininkas per mėnesį uždirba 600 pezų ir turi trijų-keturių asmenų šeimą, jis už, dažniausiai, 1 kambario ir virtuvės butelį negali mokėti 400-500 pezų į mėnesį. Todėl darbininkai eina gyventi į tolimus priemiesčius, kur daugumoje namai neverti namų vardo, nes tai skardinės ar medinės būdos. Ir tokiame name naujas nuomininkas jau turi mokėti 100-150 pezų į mėnesį už menką kambarėlį ir iš kelių skardų sukaltą virtuvę. Tokie rajonai dažniausiai neturi gristos gatvės, todėl gatvių grioviais teka visas nešvarus vanduo išeinąs iš tų namų. Gatvės nepaprastai apverstas šiukšlėmis, negyvais šunimis ir pan. Vasaros metu cia aplinkuma nepavydėtina: milijonai uodų ciulpia darbininko kraują ir neduoda ramiai pailsėti po sunkių dienos darbų, o grioviuose didžiausios varlės ir įvairūs ėksniai vabalai ištisas naktis įkyriai koncertuoja. Visą tai matant Buenos Aires priemiesciuose ir gerai pažįstant Europos didmiesčių priemiesčius, gaunasi išvada, kad Argentinoje priemiesciai nuo Europos didmiesčių priemiesčių yra atsilikę maždaug 100 metų. Pats Buenos Aires miesto centras taip pat savo švara negali prisilyginti Europos miestams.

Susisikeimas. Argentinos darbininkas daugiausiai gyvendamas tolimuose priemesciuose, o įmonėms esant miesto centre, turi nepaprastai daug vargo su vykimu į darbą ir grįžimu iš jo. Dėl susisiekimo priemonių trūkumo ir nuolatinio gedimo, tuo laiku, kada darbininkai turi vykti į darbą ar grįžti iš jo, autobusų ar tranvajų sustojimo vietose susidaro ilgos eilės. Tiek tramvajai, tiek autobusai kursuoja netankiau kaip per 15 min. vienas arba net dar rečiau Tuo metu kelionė yra surišta su gyvybės netekimu arba sužeidimu, nes susisiekimo priemonės labai perkrautos dažnai iššaukia katastrofas. Nors yra draudžiama, bet darbininkai važiuoja apsikabinėję visus autobusų ir tramvajų šonus. Dėl netvarkingo susisiekimo, labai dažnai tokie apsikabinėjusieji yra pravažiuojancių mašinų užkliudomi ir sužeidžiami arba užmušami. Kiekvienas darbininkas susisiekimą darbą turi skirti 2-3 valandas laimo priemones laukimui ir kelionei ko.

Darbininko laisvalaikis. Dėl pinigų stokos ir susisiekimo priemonių negausumo, Argentinos darbininkas laisvu nuo darbo laiku negali išvykti į kurortus arba tolimesnes nuo miesto vietas. Todėl jis didesnę dalį laisvalaikio praleidžia savo nuo šilumos ir žmonių gausumo dvokiancioje pastogėje arba ant purvinos gatvės stoviniuodamas. Paauglių ir net suaugusių darbininkų mėgiamiausias laisvalaikio praleidimas yra ant gatvių spardant guminį vaikišką kamuolį. Dažnai net ant didesnio judėjimo gatvių pilna tokių žaidėjų. Šventadienių popieciais ir vakarais, darbininkų rajonuose, visi šaligatviai užimti vaikų ir senių, kurie išsinešę kėdes sėdi ir šnekuciuojasi net iki vidurnakcių. Net mažuciai vaikai gatvėse žaidžia iki vidurnakcių, o nepaguldomi ankstyvam poilsiui.

Pusiau skurdžiai gyvendamas darbininkų luomas, negali savo priauganciai kartai suteikti didesnio išsilavinimo. Vaikai vos baigę pradinę mokyklą jau stoja į fabrikus darbininkais, arba žaidžia ant gatvių. Tik užsienieciai stengiasi savo vaikus išmokinti kokio nors amato ar suteikti aukštenį mokslą.

Tai taip atrodo paviršutiniškai darbininko gyvenimas Argentinoje. Dėl pinigo vertės mažėjimo kasdieną viskas smarkiai kyla, o darbininko uždarbiai tik retkarciais po truputį pakeliami. Manau, kad šio staraipsnio dėka nevienas Kanados ar JAV darbininkas-lietuvis pamatys, kad jo padėtis dar nėra tokia bloga, kaip jis įsivaizduoja ir rašo graudžius laiškus kitų šalių lietuviams bei spaudai.

Leonas Kancauskas.

Buenos Aires, 25. 7. 51.

Rikiuokimės į tautines gretas

Pasaulinių įvykių raidoje, net ir eilinis žmogus gali lengvai suprasti dabartinio pasaulio neteisybes ir žmonijos nusivylimą. Jau šniokščia užkurta karo mašina ir jos liepsnos liežuviai beprasmiai ryja milijonus nekaltų gyvybių, kurios aukojasi už pasaulio taiką, už žmonijos gerbūvį ir laisvę.

Bolševikiškasis despotas nesiskaitydamas su žmoniškumo principais siekia visam pasauliui užtraukti raudoną vergiją ir sunaikinti visa kas civilizuotam pasauliui yra kilnu ir šventa.

Kova prieš nužmogėjusio despoto piktsauvaliavimą turi būti besąlyginė ir tas beribis bolševikų despotizmas artimiausiu laiku turi būti sunaikintas.

Deja, šiam žygiui vis dar atsiranda nepateisinamų kliūčių: nors abejingai, bet vis dar dalis pasaulio negali praregėti ir tiki, kad raudonasis Maskvos diktatorius gali padaryti, bet kokių nuolaidų ir, kad platesnio masto karas gali būti išvengtas. Antra vertus, jei bolševizmas kokiais nors išskaiciavimais ir prisileistų prie kokių nuolaidų, bet ar jos būtų nuoširdžios, ar jis galėtų išpirkti savo kruviną kaltę už iššudymą milijonų gyvybių pavergtuose kraštuose.

Taikos triumfas pakils tik tada kada liks tik tautos mylincios ir gerbiancios civilizuoto žmonškumo principus. Pasauliui liko tik dvi išeitys: galutinas sunaikinimas bolševizmo arba galutinas žmonijos ir kultūros žlugimas.

Rutuliojantis tokiai neaiškiai padėciai, privalome ir mes atydžiai budėti pasaulio ir savo Tėvynės laisvės sargyboje, kad bent maža dalimi galėtumėm skaitytis tos kovos taikininkais, kurios vienokių ar kitokių rezultatų laukia mūsų pavergta Tėvynė.

Šiandieną tos laisvės kovos vienetą sudaro Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, kuris su didžiausiu pasišventimu ir pasiaukojimu nenuistamai kovoja ir budi Lietuvos laisvės sargyboje.

Todėl visi lietuviai, kurie nori grįžti į laisvąją Lietuvą, rikiuokitės į mūsų tautinės kovos gretas ir jauskite sau už pareigą remti kovojantį Lietuvos Atgimimo Sąjūdį.

V. Venckus.

Pasikalbėjimą prisiminus

Rašo **TEODORAS PAPARTIS**

(Tęsinys iš praeito nr.)

Tardytojui pasakiau, pareikšdamas, kad jau dvi dienas esu nevalgęs. Paprašiau, kad duotų leidimą paimti maisto. Tardytojas paaiškino, kad mes visi būdami amerikiecių zonoj labai gerai valgę, todėl dabar pravartu ir pabadauti. Taigi ir tai, kad mus amerikonų kariai gerai užlaikė, dabar liko apkaltinimu.

Visi mūsų daiktai buvo konfiskuoti. Tardytojas davė man lapą popierio ir pašėlį ir liepė surašyti pavardes visų tų, kurie liko amerikonų zonoj, rusų stovykloje ir visus tuos, kurie buvo savanoriais išėję į gen. Vlasovo organizuojamus dalinius. Po viso to grąžino mane atgal į tą patį baraką.

Sekantį rytą mūsų kambary nebuvo matyti apie 20 žmonių, beveik pusės buvusių negrįžo iš tardymo, nes visi po apklausinėjimo buvo sušaudyti viename garaže. Iš mūsų grupės buvo sušaudyta apie 60 žmonių. Iš savo grupės aš beveik kiekvieną žinojau, kaip jis buvo patekęs į Vokietiją. Kiekvienas iš mūsų būdamas Vokietijoje, laukė momento, kodo vėl galės grįžti į savo tėvynę, nes žinojo, kad jų sielos švarios. Taigi aišku, jeigu būtume palaikę ryšius su vokieciais, tai nebūtume su tokiu entuziazmu vykę į Sovietų zoną. Matyt, kad tie, kurie liko amerikiecių zonoj ir nevyko tėvynėn, buvo teisūs ir turėjo pilną pagrindą ten pasilikti.

Vieną dieną mus visus iš eilės pradėjo šaukti ir vesti į kitas patalpas. Čia mums įsakė nusirengti visai nuogai ir vieton amerikoniškų švarių ir naujų drabužių bei apavo įsakė apsirengti senais, visai suplyšusiais, supelėjusiais, purvinais ir net, gal būt, nuimtais nuo užmuštų vokiecių karių drabužiais ir apavu.

Purvini, nevalgę, suplyšusiomis vokiecių karių uniformomis ir kiaurais vokiškais batais atrodėm lyg ubagai. Visus mus kankino klausimas: už ką? Kuo mes kalti?

Stiprioje sargybos apsaugoje mus vedė pirmyn. Taip mės alkani ir nuvargę ėjome iki vėlyvo vakaro. Po keturių dienų mūsų kelionės vienoje iš stocių mus susodino į prekinius vagonus su užkaltais langais. Mūsų vagone buvo 62 žmonės. Vagonai buvo vokiški, nedideli ir galvot apie tai, kad atsigult, arba atsisėst pailsėt nebuvo prasmės. Traukinio ešalonas buvo gana didelis ir siekė iki 50 vagonų, ir visi vagonai buvo pripildyti tokių kaip ir aš. Vežant buvo įvykusių ir savižudybių. Be to, du kartu dienos metu visų vagonų durys buvo atidarytos tam, kad mes matytume pirmą trijų asmenų, o antrą kartą dviejų asmenų sušaudymą. Neva už pasikėsinimą bėgti.

Pagaliau traukinys sustojo ir visiems liepė išlipti. Tai buvo apie 40-50 klm. nuo Omsko. Vakare mes pasiekėme naujai pastatytus barakus, kuriuose mes visi buvome patalpinti atskiromis kuopomis. Barakų buvo labai daug, bet ryšys tarp barakų buvo griežtai uždraustas. Barakuose buvo padaryti iš lentų dviejų aukštų guoliai ir daugiau nieko.

Kitą rytą buvo šaukiami asmenys moką svetimas kalbas. Mane kaip mokantį vokiecių kalbą užrašė ir išsiuntė už 3-4 klm. į vokiecių karo belaisvių stovyklą, kur aš buvau kaip vertėjas, su ypatingomis pareigomis ir uždaviniais, tai yra taip vadinamos kriisimosi kitų asmenų sielose. Prisiėjo matyti ne tik vokiecių, kurių ypatingai buvo daug, bet taip pat didelius skaicius rumunų, italų, vengrų, japonų ir naujai atvykstančių civilių lenkų, serbų, cekų, rusų bei pabaltiecių. Jie visi buvo vežami iš Raudonosios armijos išlaisvintų kraštų. Tikro skaiciaus prievarta atvežtųjų aš nežinojau, bet apytikriai galima pasakyti, kad buvo daug šimtų tūkstancių įvairių tautybių asmenų. O tokių stovyklų ne viena, bet tūkstanciai yra. Stovyklose visi dirba paskirtą jiems darbą. Neišpildęs pilnos darbo normos, negauna skirto maisto. Normos gana didelės taip, kad retas tegali išpildyti ir retas tegali gauti pilną maisto davinį. Maisto normos yra tokios mažos, kad visuomet tenka pusbadžiu gyventi.

Visi prievarta atvežtieji yra įkinkyti iš Vokietijos atvežtų fabrikų statybon. Statyba yra pavadinta: nauja Vokietija. Visi statybos darbo žmonės inžinieriai, technikai, konstruktoriai, medicinos personalas, raštinės personalas ir kiti buvo sudaryti tik iš prievarta suvežtųjų asmenų. Visi jie dirbo pagal savo specialybę. Darbo obalsis buvo: "Sutvarkyti darbą pagal draugo Stalino norą nesigailint darbo žmonių".

Ištikrųjų mirtingumas stovykloje buvo didelis. Gal todėl, kad bloga apranga, o šalciai dideli, darbo normos nepakeliamos, maistas blogas, medicinos priežiūra taip pat bloga, nes ypac stinga vaistų. Tarp vokiecių karo belaisvių ir prievarta atvežtųjų, tokių kaip ir aš, jokio skirtumo nebuvo. Susidarė įspūdis, kad cia vyksta žmonių naikinimas per darbą pagal Maskvos iš anksto išdirbtą planą. Labai dažnai įvykdavo savižudybės. Nežiūrint stiprios ir akylios sargybos, pastatytos iš mūsų tarpo, pabėgimai buvo dažni, nors kiekvienas žinojo, kad nepasisekus pabėgti, bus sušaudytas.

Nuolatiniai lankymai viršininkų ir įvairių komisijų narių iš centro kėlė nuolatinį nervingumą ir baimę. Visam statybos darbui tekdavo priskirti kur tai punktuose Nr. 63, 64, 83 vykstant slapta statyba, su kuria buvo surištas visos statybos likimas. Kur tie punktai buvo statomi, buvo laikoma griežciausioje paslaptyje.

Vieną kartą iš centro atvyko eilinė komisja. Tarp kitų komisijos narių aš pažinau savo tikrąjį pusbrolį, kuris buvo taip pat tos komisijos narys. Mano pusbrolis du kartu praėjo pro mane, taciau manęs nepažino. Pasitaikius progai, aš pats priėjau ne kaip pas pusbrolį, bet kaip pas oficialų komisijos narį su klausimu liecianį mano darbą. Jis mane pažino, bet nedavė suprasti, kad esąs giminaitis. Dvi dienas iš eilės aš susitikdavau su pusbroliu matydavau jo žvilgsnius, bet laisviau ką pasakyti ar prieiti prie manęs jis nedrįsdavo. Toks giminaicio elgesys mane visai pritrenkė ir aš nebenorėjau toliau gyventi, todėl nusprendžiau vakare pasikarti. Netiketai tą patį vakarą pasiuntinys mane iššaukė ir įvedė į atvažiavusios komisijos kambarį, kur aš pamaciau savo pusbrolį. Kambryje be pusbrolio nieko daugiau nebuvo. Jis užklausė manęs apie darbą. Vėliau liepė pusianituiin lūfouc bą. Vėliau liepė pasiuntiniui išeiti, uždarė duris ir mes likome veni du. Čia pasipylė pasibuciavimai ir karšti pasisveikinimai. Po to pusbrolis manęs prašė nuoširdžiai ir atvirai papasakoti, kas mane cia atvedė. Aš nieko neslėpdamas, neiškraipydamas, atvirai išpasakojau, kas man teko pergyventi nuo karo pradžios iki dabar. Laike mano išpažinties pusbrolis verkė kaip mažas vaikas. Daug įdomių dalykų aš iš jo sužinojau. Pasirodė, kad namo grįžtantieji belaisviai ir buvusieji darbams į Vokietiją išgabenti civiliai visi be išimties turi būti atiduoti šiam likimui, neišskiriant nei moterų. Pusbrolis pasakė, kad dabartiniu metu eina skubus valymas užimtųjų kraštų, todėl šimtai traukinių siunciami su prievarta išgabentais į įvairius punktus "Naujos Vokietijos" statybai vykdyti. Pusbrolis man pasakė, jog Sovietų Sąjungai reikalinga daug įvairių darbininkų ir specialistų, nes daugelis tokių miršta nenaturalia mirtimi, o jų vietas reikia užpildyti. Svarstant Sovietų Sąjungos partijos politiką ir jos gyvenimiškumą, pusbrolis pasakė, kad Sovietų Sąjungoj yra eilė beprotiškų įstatymų, kurie paremti vien tik slaptu teroru. Dar pusbrolis pažymėjo, kad ypatingai yra jauciamas partizaninis veikimas Sibire, Ukrainoj ir kituose kraštuose. Pusbrolis pasakė, kad Sovietų Sąjungoj liaudis nuolat badauja, išskyrus komunistų partijos tuzus ir kai kuriuos miestus, kurių vitrinose visko yra tik nedarbininkams, o užsienieciams pasigėrėti. Iš užimtųjų kraštų tūkstanciai tikinciųjų yra cia atvežami specialiai sunaikinimui. Pusbrolis papasakojo, kad parodomuosiuose miestuose yra atidarytos cerkvės, puikūs magazinai, nors prekių kainos ir aukštos, taciau kiekvieno svetimšalio akį traukte traukia. Bet toliau, periferijoje, mažesniuose miesteliuose nieko panašu nėra. Ir jeigu ten kas nors iš vietos gyventojų pakalbėtų apie cerkvės atidarymą, tai tuojau būtų atvežtas cia pat "Naujosios Vokietijos" statybai vykdyti. Įdomu buvo klausytis pusbrolio ankstyvesniųjų svajonių, kad po laimėto karo nebereikės dirbti 12-13 val. į parą. Gaus išbadėjusi Sovietų Sąjungos liaudis pilnai ir sociai pavalgyti. Tikėtasi, kad sumažės NKVD budrumas, kuri mato kiekvieną žmogų kaipo kenkėją, nusikaltėlį ir išdaviką. Pusbrolis pasakojo apie baimę, netik paprasto žmogaus, bet taip pat ir aukštų valdininkų bei karo vadų, Sovietų Sąjungoje. Jam kaipo partijos nariui, turinciam aukštą postą, puikiausius apdovanojimus už nuopelnus tėvynei karo metu, taip pat nevisuomet gali ramiai miegoti. Be to, jo tarnyba yra tik nelaimingų žmonių ašarų gėrimas ir dažnai jis būna jų mirties kaltininkas. Tai veikė jo būdą ir sielą. Ir jis pats gali kiekvienu momentu atsidurti prie "Naujosios Vokietijos" darbų.

Ilgai kalbėtis su pusbroliu buvo visgi pavojinga. Išsiskiriant jis man pasakė, kad aš palikciau netikusią savižudybės mntį, o jis padės visas pastangas, kad aš būciau išlaisvintas. Praslinkus keletai dienų pusbrolį aš matydavau tik iš tolo.

Aš negaliu kalbėti, sakė Kudrevcevas apie mano padarytus naujus dokumentus svetima pavarde. Apie gautą raudonosios armijos uniformą ir savo kelionę. Aš net negaliu pasakyti į kurią Vokietijos zoną oficialiai su leidimu atvažiavau ir kur aš numeciau savo raudonosios armijos uniformą. Bet tai nėra esminis reikalas.

Dabar aš kankinuos ir galvoju apie mano išniekintą gyvenimą, apie mano neužtarnautą iš savųjų pusės apkaltinimą. Už tai, kad aš mylėjau savo tėvynę ir atidaviau jai visa tai ko ji iš manęs pareikalavo. Už tai aš turėjau iš jos bėgti ir palikti sunkiai alsuojancią kruviną tėvynę.

Čia aš aprašiau tai kas mane šiuo metu kankina. Visą aprašiau teisingai. Tikėkite manimi. Aš cia nieko neperdėjau ir nieko nepagražinau, bet tik vietomis sušvelninau. Taigi brangus skaitytojau, teisk dabar mane kuo aš esu kaltas? Aš tikiu dar kartą sugrįžti tėvynėn kai jau nebebus Maskvoje raudonojo budelio. Šiais žodžiais baigė pasakoti buvęs raudonosios armijos vyr. leit.

KAS KOVOJA prieš bolševizmą, tas kovoja už savo ir žmonijos laisvę!

TORONTO, Ont.

"LL" 5 metų sukakties paminėjimas

Š. m. rugpiūcio 1 d. suėjo penki metai kai, mums būnant politiniame pabegime, Vokietijoje, buvo įsteigta "Laisvoji Lietuva". "Laisvosios Lietuvos" įsteigėjas yra mūsų žinomas laikraštininkas, literatūros kritikas, ir LAS Vyr. Valdybos pirmininkas Stepas Vykintas.

Sukakties proga rugpiūcio 6 d. Toronte "LL" patalpose buvo suruošta arbatėlė. Arbatėlėje dalyvavo tik ką iš Vokietijos atvykę p. p. Luniai ir p. p. Macijauskai.

Arbatėlės metu kalbėjo "LL" redaktorius Steponas Jakubickas, savo kalboje apibudinęs sunkiai eitą penkių metų "LL" kelią pabrėžė, kad "LL" žengdama per penkmecio slenksti į šeštuosius metus su pasitikėjimu žiūri į ateitį ir dar šiais "LL" pradės eiti kas savaitę. Nors, deja, atsiranda ir tokių "didvyrių", kurie pasislėpę už sąsparos bando iš akmeniukų šaudyti į "Laisvąją Lietuvą", LAS ir pacius vadovaujancius asmenis. Bet šiame atomo amžiuje šitokia priemonė skaitoma nemoderni ir kaipo tokia nėra pavojinga.

Vėliau kalbėjo savanoris - kūrėjas Inž. J. Preikšaitis, kuris savo kalboje nuoširdžiai pasidžiaugė "LL" augimu, klestėjimu ir palinkėjo, kad "LL" išaugtų į dienraštį. Po J. Preikšaicio LAS Toronto skyriaus vardu kalbėjo savanoris - kūrėjas ir LAS Toronto skyr. valdybos narys p. Stasys Paciūnas, kuris priminęs laisvės kovas ir to meto Lietuvos savanorių dvasią ir pasiaukavimą Lietuvai, pasidžiaugė, kad LAS eilėse kaip tik ir rusena ta tikroji tėvynės meilės dvasia ir, kad "Laisvoji Lietuva" žengdama į šeštuosius metus būtų tuo šaukliu, kuris šauktų ir būrtų apie save naujus savanorius mūsų laisvei ir tautinių idealų įgyvendinimui.

P. Antanas Margis, senas lietuvis ir vienas iš tautinės linkmės kovotojų, savo kalboje placiai apibudino Lietuvos kūrimo metus ir priėjęs prie 1926 m. pasakė, kad socialistams paėmus valdžią Lietuvoje ir prezidentu tapus K. Griniui, Kaune ir kitur siautė didelis komunistinis judėjimas. Aš pats maciau ir galiu būti gyvas liudininkas, sakė p. A. Margis, kai komunistai Kaune gen. Bulotai numušė kepurę nuo galvos. Nors ir sunku buvo skirtis su savo tėvyne, bet negalėdamas pergyventi socialistų chaoso, išvažiavau iš Lietuvos. Toliau p. A. Margis placiai apibudino Kanados lietuvių gyvenimą ir pasidžiaugė LAS ir "Laisvosios Lietuvos" gražiai vedama mūsų lietuviška - tautine kova su visomis piktybėmis ir palinkėjo "Laisvajai Lietuvai" tapti stipriausiu laikrašciu.

Arbatėlėje be kitų, artimųjų dalyvių, dalyvavo p. Margienė, p. p. Užemeckai, p. Vytautas Margis, ir p. Paulaitis.

Penkmecio paminėjimas praėjo labai nuoširdžioje ir biciuliškoje dvasioje. Ta proga yra gauta daug sveikinimų ir linkėjimų "Laisvajai Lietuvai" raštu ir žodžiu.

Lasietis

"LL" BUS SAVAITRAŠTIS

"Laisvoji Lietuva", pradėjus leisti savoje spaustuveje, persiformavo į didelio formato dvisavaitinį laikraštį ir artimiausioj ateity bus leidžiama savaitrašciu.

ATSILIEPIMAI APIE "LL"

Juozas Tysliava "Vienybėje" aprašydamas "LL" persiformavimą iš menesinio žurnalo į laikraštį, šitaip rašo: 'Buvo manyta, kad Kanadoje leidžiamas dvisavaitinis laikraštis "Laisvoji Lietuva" jau miręs.

Bent taip buvo pranešta kia kuriuose Amerikos lietuvių laikrašciuose. Bet, pasirodo, tas Lietuvos Atgimimo Sąjudžio organas ne tik nemiręs, bet — priešingai — atgijęs ir padidėjęs.

Pavyzdžiui, pradedant šeštuoju numeriu, "Laisvoji Lietuva" eina didelio formato ir, reikia pastebėti, gana įvairi savo turiniu."

NAUJAS "LL" ADMINISTRATORIUS

Atvykęs iš Vokietijos Vytautas Lunys perėmė "Laisvosios Lietuvos" administratoriaus pareigas ir įsijungė į aktyvų darbą.

Naujam administratoriui linkime sekmės naujame krašte ir naujose pareigose.

NAUJAI ATVYKĘ LIETUVIAI

Š. m. rugpiūcio 6 d. iš Vokietijos į Toronto atvyko p. Vyt. Lunis, Aldona Lunienė, Vaidotas Lunis, Jonas Macijauskas, Ona Macijauskienė ir Saulius Macijauskas.

ATVYKO STASYS PACIŪNAS

Š.m. liepos pradžioje iš Anglijos į Torontą atvyko ir cia apsigyveno mūsų žinomas laisvės kovų savanoris-kūrėjas, Klaipėdos atvadavimo dalyvis ir aktyvus tautinių organizacijų veikėjas Stasys Paciūnas.

P. Stasys Paciūnas vos tik atvykęs į Torontą, tuojau įsijungė į Lietuvos tgimimo Sąjūdį ir tapo išrinktas LAS Toronto skyriaus valdybon.

LAS TORONTO SKYRIAUS VALDYBA

Praneša visiems buv. nariams, kurie ne iš blogos valios ar kitų priežascių nėra sumokėję įstojamojo mokescio ir tapo išbraukti iš LAS narių sąrašų, bei naujai atvykusieji į Torontą ar jo apylinkes ir prijauciantieji LAS įdėjoms lietuviai, prašomi kreiptis į LAS Toronto skyriaus valdybą adresu:

145 Harrison St. Toronto.

ATVYKO LINOTIPININKAS JONAS MACIJAUSKAS

Rugpiūcio 6 d. iš Vokietijos į Torontą atvyko linotipininkas Jonas Macijauskas ir pradėjo dirbti "Laisvosios Lietuvos" spaustuvėje.

JAU VEIKIA "LAISVOSIOS LIETUVOS" SPAUSTUVĖ

"LL" spaustuvė jau galutinai įrengta ir atvykus savam linotipininkui pradėjo veikti pastoviai. Be "Laisvosios Lietuvos" spausdinimo, priimami ir kiti įvairūs darbai.

Pasiųskime Povilą Vaitonį į šachmatų pirmenybes

Toronto sporto klubas 'Vytis' imasi iniciatyvos pravesti lietuvių visuomenėje aukų vajų, kad sudarius Lietuvos meisteriui ir dabartiniiam Ontario šachmatų cempionui sąlygas dalyvauti Kanados šachmatų pirmenybėse, kurios įvyks rugpiūcio 24 dieną, Vancouveryje, B.C.

Šiam bendram lietuvių reprezentacijos reikalui reikalinga visų piniginė parama. Kanados lietuviai yra prašomi šį žygį paremti aukomis ir jas siųsti iki 20 d. šio mėn. šiuo adresu: Kostas Lukoševicius, 2 Bellwoods Park, Toronto, Ont.

Kelionė, registracija ir pragyvenimas reikalauja 400 dol. Tikimės, kad Kanados lietuvių organizacijos bei pavieniai asmenys supras tą reikalą ir kiek kas galės prisidės šią sumą sudaryti. Mes ją turim sudaryti, jei norim Lietuvos vardą įšgarsinti cia Kanadoje, o kitais metais pasaulinėse šachmatų pirmenybėse. Mūsų meisteris yra pasiryžęs dalyvauti ir laimėti.

Sporto Klubas Vytis.

IŠ ELTOS PRANEŠIMŲ

Ryšium su pasitaikiusiais kai kuriais Vokietijos konsulatų abejojimais, ar jie turi teisę dėti vyzas į užsienio pasus, Vokietijos užsienio reikalų ministerijai buvo įteiktas VLIKo vardu raštas su prašymu duoti savo konsulams šiuo reikalu teigiamų nurodymų. Užsienio reikalų ministerija raštu atsakė, kad Vokietijos konsularinės įstaigos yra įgalintos vizuoti pasus, kurie yra išduoti veikiancių Lietuvos diplomatinių ir konsularinių įstaigų ir atitinka bendrąsias užsieninių pasų taisykles. Iš rimtų šaltinių tenka patirti, kad pabaltiecių pasų vizavimo klausimas, Lietuvos atstovo Paryžiuje Dr. S. A. Backio pastangomis, išspręstas taip pat mums palankia prasme.

KIEK KUR RUSŲ KARIUOMENĖS

Kaune, Vilniuj ir pajūry — daug. Ypac daug Vilniuj, kur pastebima ir šarvuocių ir kavalerijos, taip pat aviacijos. Aplink Vilnių išdėstyta visa eilė karinių sandėlių. Kariuomenė užempsi ir 6-ji fortą Kaune. Kad "neužsikrėstų baltosiomis bacilomis" ir kad "jų veidai nepasidarytų raudoni, o širdys šaltos", kaip kad atsitiko daugeliui pirmą kartą Lietuvą išvydus, kareiviai daugiausia laikomi kareivinėse. Draugsmė kieta. Kur kituose kraštuose visiems pilieciams viskas žinoma ir prieinama, cia jau "valstybinė" ar "karinė paslaptis". Naujuoju statuto pakeitimu viršininkui, esant pavojui ar šiaip esant svarbiam reikalui, leidžiama tuoj pat neįvykdžiusio įsakymo karį nušauti vietoje už neklausymą. Kariai turi užėmę visas kareivines plius dar spec. pastatus tiek Kaune, tiek Vilniuj. Nors "kariuomenės ryšiai su visuomene" skelbiama esant geri, bet daugiausia, lygiai, kaip Rytų Vokietijoje, kariai laikomi kareivinėse uždaryti lyg kokiam kalėjime. Mat, cia žmonėmis vis nepasitikima, kad jie ir tų "neužkrėstų".

KAIP IR KADA BALTAI SUSILAUKS NEPRIKLAUSOMYBĖS

Kaip pastebi "Chicago SUm - Times", Užs. Santykių Taryba New Yorke 1945 m. paskelbė, kad "šiame leidiny kai kurie kraštai, į jį įtraukiami anksciaus, išleidžiami. Informacijos apie juos bus dedamos vėl, kai bus atstatytos nepriklausomybės". Tie kraštai buvo Albanija, Burma, Estija, Etiopija, Latvija ir Lietuva. Taciau Lietuva, Latvija ir Estija daugiau minimajame "Politiniame pasaulio vadove" nebepasirodė. Galimas dalykas, jog "Vadovas" užmiršo, kas su tais kraštais buvo padaryta, bet tik ne patys baltai ir ne amerikiečių vyriausybė, pastebi dienraštis. Jiems Lietuva, Latvija ir Estija tebeegzistuoja ligi šiol. Toliau šis įtakingas dienraštis, cituodamas Kennano, buv. JAV Valst. Dep-to svarbiausio patarėjo Rusijos klausimais, dabar paskirto "Laisvosios Rusijos Fondo" pirmininku, pareiškimą, jog "baltų kraštai neturėtų būti prieš jų giliausius įsitikinimus verciami sueiti į bet kokius santykius su Rusijos valstybe".

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

Dauguma namų savininkai

Čia bent trumpai tenka pakalbėti kokiose gyvenimo šakose lietuviai emigrantai kuriasi šiame krašte. Dauguma lietuvių, kurie per metus ar du sutaupo didesnį kiekį pinigų juos stengiasi investuoti į žemės sklypą, o paskui statyti namą, arba perkasi gatavą. Tokių tautiecių, kurie šitaip savo uždarbį investuoja susidarys apie 90%. Likusieji 10% sudaro tokie, kurie savo sutaupas investuoja pirkdami ūkius, įsitaisydami gamybines dirbtuves ar parduotuves, arba kitokiu būdu imasi savistovumo.

Kaip matome daugumas Australijos lietuvių yra ir bus daugumoje namų savininkai ir tik nežymus procentas įsikuria savistovų užsiėmimą. Nors šis reiškinys nėra iš esmės girtinas, taciau jį galima paaiškinti sekanciais motyvais.

Visų pirma šiame krašte yra paprotys, kad kiekveina šeima turi tik sau nedidelį namą, paprastai vieno buto 4-6 kambarių. Esant tokiai padėciai išnuomavimui kambarių, jau nekalbant apie butus, yra labai nedaug ir be to jų kainos pernelyg brangios. Šeimai su mažais vaikais gauti butą yra neapsakomai sunku. Taigi emigrantas, kuris gyvena valdiškose stovyklose, yra priverstas gyventi atskirai nuo likusios šeimos. Štai šitas butų trūkumas ir vercia daugumą kaip lietuvius taip ir kitataucius emigrantus, pirmuosius sutaupytus centus investuoti į pastogės įsigijimą, kad atsipalaidavus nuo aukštos nuomos mokėjimo.

Antroji priežastis dėl ko mūsų tautieciai tampa daugumoj namų savininkais yra ta, kad lietuviai nėra mėgėjai taip vadinamus "biznius", nes kiekvienas "biznis" yra surištas su didesne rizika prarasti sunkiai užvargtą centą, nors jis ir pelną neša didesnį. Taigi lietuviai savo sutaupas investuoja į namus, kurie jo savininkui negraužia galvos dėl bankroto. Nors apie tą patį biznį ir namų savininkai kalba su pasigardžiavimu, taciau tas daugumoj kalba ir lieka, nes kaip žmonės sako ne kiekvienas gali turėti "biznio gyslelę".

Visokiausių sricių inžinieriai be didelių sunkumų gauna neblogus darbus savo srityje. Gydytojai yra nuskriausti, nes jiems norint gauti praktikos teises tenka 3 metus studijuoti ir išlaikyti egzaminus. Kitų sricių specalistai, žinantieji anglų kalbą, taip pat prasimušė į savo profesijas, nors tai labai lengva nėra.

Kas liecia leidimus įvairioms dirbtuvėms atidaryti, tai atvykusiems emigrantams jokių ypatingų varžymų nedaroma. Svarbiausias sunkumas, kurį kiekvienas turi pats nugalėti, tai pradinio kapitalo sutaupymas, ar kitokiu būdu suorganizavimas.

Nors savistovų darbą turincių skaicius ir nėra labai didelis, taciau visose srityse laikui bėgant pamažu vis daugiau ir daugiau įsistiprinama. Jau yra susiorganizavę kellos lietuviškos namų statymo bendrovės, plytinės, lentpiūvės, prekybinės įmonės ir daugybė gamybinių dirbtuvių.

J. P. Kedys.

LAS KANADOS VIETININKIJOS ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMAS

Vietininkijos Garbės Gynėjo ir LAS vyr. Valdybos nutarimu š.m. rugsėjo 16 d. "Laisvosios Lietuvso" patalpose yra šaukiamas LAS Kanados Vietininkijos skyrių atstovų suvažiavimas perrinkti visus vietininkijos valdomuosus organus.

Suvažiavime galės dalyvauti tik su pakvietimais.

LIETUVI REMK TAUTINĘ SPAUDĄ SURASK BENT VIENĄ naują prenumeratorių—padėsi "Laisvajai Lietuvai".

REMKIME "LAISVĄJĄ LIETUVĄ"

"Laisvosios Lietuvos" redakcija ir administracija kreipiasi į visus vienmincius ir prašo visuose pasaulio kraštuose platinti "Laisvąją Lietuvą" ir rinkti prenumeratas.

"LL" penkmecio proga visi užsiprenumeruokime ir surinkime bent kelis naujus prenumeratorius.

Taipgi prašome iš visų pasaulio kraštų rašyti žinias iš lietuvių gyvenimo.

Tik bendromis jėgomis "LL" padarysime įdomiu savaitrašciu.

"LL" redakcija.

ABN ATSTOVO KALBA

(Atkelta iš pirmo psl.)

teorija skelbia: kol dar egzistuoja bent viena nekomunistinė valstybė, negali būti suorganizuota pastovi pasaulinė taika. O mes skelbkime priešingai; kol dar egzistuoja bent viena komunistinė valstybė, negali būti suorganizuotas taikingas pasaulis! Todėl Lietuvių Centrinės Delegatūros ABNe vardu aš keliu šūkį; visi aktyvion kovon pasauliniame kare prieš pasaulinį priešą — rusiškąjį ir bolševikiškąjį imperializmą betkokioje spalvoje!

Tautos Fondo Kanadoje Apyskaita

Tautos Fondo Atstovybės Kanadoje veiklos apyskaita pirmam pusmeciui

Balansas 1951 m. liepos 1 d.

Aktyvas	
The Montreal City District Savings Bank	$7022.11
Balansas	$7022.11
Pasyvas	
Aukotojai 1948-50	$4236.92
Aukotojai 1951	2686.57
Parengimų pelnas	28.60
The Montreal City District Savings Bank 1948-50	37.12
1951	32.90
Balansas	$7022.11

Pajamos

Gauta sausio mėn.	$66.00
Gauta vasario mėn.	846.18
Gauta kovo mėn.	1266.72
Gauta balandžio mėn.	486.90
Gauta gegužės mėn.	28.00
Gauta birželio mėn.	552.76
Viso pajamų 1951 m.	$3246.56
Saldo 1951 m. sausio 1 d.	4274.04
Viso pajamų	$7520.60
1951 m. pajamos pasiskirstė:	
Paskirų asmenų aukos	$3217.96
Parengimų pelnas	28.60

Išlaidos

Pašto išlaidos ir rašomoji medžiaga	$24.49
Išmokėta p. Gustavui Gerulaiciui pagal nurodymą prof. J. Kaminsko	474.00
Viso išlaidų	$498.49
Ataskaita:	
Viso turėta pajamų	$3246.56
Viso turėta išlaidų	498.49
1951 m. netto pajamos	$2748.07
Saldo 1951 m. sausio 1 d.	42.74.04
Saldo 1951 liepos 1 d.	$7022.11

Lietuvių kolonijos Kanadoje:

1. Hamilton, Ont.	$533.21
1. Montreal, Que.	433.72
3. Sudbury, Ont.	394.50
4. Welland, Ont.	300.00
5. Edmonton, Alta.	200.00
6. St. Cahtarines, Ont.	187.00
7. Delhi, Ont.	140.26
8. Vancouver, B.C.	125.00
9. Windsor, Ont.	120.00
10. Sault Ste. Marie, Ont.	84.00
11. London, Ont.	81.00
12. Noranda, Que.	77.00
13. Winnipeg, Man.	69.35
14. Timmins, Ont.	57.30
15. Port Arthur ir Ft. Williams, Ont.	55.27
16. Toronto, Ont.	55.00
17. Letbridge, Alta.	54.45
Kitos kolonijos surinkę mažiau $50.00	246.60
Procentai banke	32.90
Vso pajamų	$3246.56

Marija Arlauskaitė
Tautos Fondo Atstovė Kanadoje
Montreal, Canada,
1951 m. liepos mėn. 29 d.

PRIE APYSKAITOS

Tautos Fondo Atstovybės Kanadoje veiklos apyskaita paskutinį kartą buvo daryta 1951 m. sausio mėn. 12 d. Apyskaitą priėmė VLIKo Tautos Fondo finansų valdytojas prof. J. Kaminskas. Ji taipgi tilpo "Nepriklausomoje Lietuvoje" ir "Tėviškės Žiburiuose", be to, buvo pasiųsta KLB — LOK.

Per šį pusmetį yra surinkta dol. 3246.56 ir iš viso, nuo įsikūrimo datos, $7520.60.

Didelė garbė tenka pavieniams asmenims, kurie pilnai supranta TF prasmę ir, kaip daviniai rodo, suaukojo $3217.96.

Gailą, taciau gryna tiesa, kad nei vieno parengimo nebuvo suruošta dėl TF. Prasdėjus vasarai, manome, daug kas pasikeis ir šia linkme bus parodyta daugiau iniciatyvos.

Pareikalavus TF Valdytojui prof. J. Kaminskui per banką buvo išmokėta $474.00 p. G. Gerulaiciui, kuris atatinkamą ekvivalentą esąs įnešęs į TF Vokietijoje.

Pašto bei kitos išlaidos šį kartą yra žymiai pakilę, nes prisidėjo išsiuntinėjimo aplinkrašcių bei, gyvai plaukiant aukoms, susirašinėjimo išlaidos.

Sausio mėn. 12 d. apyskaitoje buvo pranešta, kad VLIKas, didesniam lėšų sutelkimui, yra numatęs išleisti tam tikrą "Lietuvio Pasą" ir atatinkamus ženklelius. Vėliau buvo gauta žinia, kad dėl stokos popierio ir kitų kliūčių, šis rekalas dar atidedamas ateiciai.

Visų tautiecių aiškumo dėliai, įgaliojus prof. J. Kaminskui, buvo padaryta antspauda su įrašu "Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje". Antspauduoti aukų rinkimų lapai ir antspauduoti pakvitavimai yra išsiuntinėjami kolonijoms pareikalavus. Tokiu būdu, kiekvienas lietuvis aukojąs TF gali tuojau pasitikrinti ar jo įnašas patenka reikiamon vieton, pareikalaudamas parodyti Atstovybės Antspaudą. Jei gautas pakvitavimas ar aukų lapas, ant kurio aukotojas pasirašo laike Tautos ondo rinkkliavos, yra neantspauduoti, tai yra be aukščiau nurodyto įrašo, patartina tiesioginiai kreiptis į TF Atstovybę Kanadoje. Atstovybė su malonumu prižada pagelbėti išaiškinti susidariusius nesusipratimus.

Ateiciai Atstovybė norėtų kitoms kolonijoms reprezentuoti Hamiltono koloniją, kuri figuruoja pirmose eilėse ne tik surinktų aukų kiekiu, bet ir savo pavyzdingu susitvarkymu. Šiuo pavyzdžiu jau pasekė ir Winnipegas išsirinkdamas Tautos Fondo atstovą savo kolonijai. Būtų džiugu ir labai naudinga, kad ir kitos didesnės kolonijos, kaip Torontas ar Montrealis, pasektų šiuo pavyzdžiu tuo palengvindamas ir suprastindamas ne tik Atstovybės darbą, bet ir aukų rinkimą. Organizuotai visuomet daug daugiau nuveikiama, negu išsiblaškiusiai.

Atstovybė nuoširdžiai dėkoja susipratusiems tautieciams ir yra pilnai įsitikinusi, kad ateityje visų uolus prisidėjimas, tiekk pavieniai, tiek organizuotai, dar žymiau padidins TF lėšas, kas ir bus vaizdus įrodymas kovojantiems mūsų broliams tėvynėje, kad ir mes kartu su jais. Tad nenuleiskime rankų! Kur ir kas bebūtume, atsiminkime, kad mūsų auka niekuomet nėra per didelė.

Marija Arlauskaitė
Tautos Fondo Atstovė Kanadoje.
Montreal, Canada,
1951 m. liepos mėn. 29 d.

Nauja lietuviška valgykla ir maisto produktų parduotuvė
"ATLANTIC"
1330 Dundas St. W. prie Rushholm ir Lisgar St. Tel. ME 9347
Maistas gaminamas europietiškai iš šviežių produktų. Daromi įvairūs sviestainiai (sandviciai). Patarnavimas greitas. Mieli tautieciai prašomi atsilankyti ir įsitikinti. Valgykla atidaryta nuo 6 val. ryto iki 23 val. vakaro.
Savininkai: Preikšaitis ir Bleizgys.

VISIEMS LIETUVIAMS
FOTOGRAFUOJA TIK
LUNA foto studija
384 DUNDAS ST WEST, TORONTO Telefonas ME. 8967

TEL. WA. 6812 587 QUEEN ST. W. TORONTO
QUEEN WEST FURNITURE CO.
Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų:
LOVŲ KOMPLEKTAI,
SIUVAMOS MAŠINOS,
KROSNYS ir tt.
Kalbame slavų kalbomis

KRIMINALINĖ AR CIVILINĖ BYLA?
MES SUTEIKIAME JUMS
Teisinę – Kalbinę Pagalbą
Tvarkome imigracijos, pilietybės, palikimų bylas; sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tarpininkaujame nuosavybę perkant, parduodant; atstovaujame įmonėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; giname Kanados ir kitų kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos bei Europos universitetuose.
Jonas J. JUŠKAITIS
907 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada, Tel. PL. 4133.

FRANK VASS B.A.
ADVOKATAS — NOTARAS
ATLIEKA VISUS TEISINIUS, NOTARINIUS IR NAMŲ PIRKIMO — PARDAVIMO DARBUS.
Kalba vokiecių ir anglų kalbomis.
455 SPADINA AVE. TORONTO, ONT. TEL. KI. 4989

MES GĖLBIME ATKVIESTI JŪSŲ GIMINES IR DRAUGUS Į CANADĄ.
Mūsų notaras S. Heifetz virš 30 metų yra emigracijos ekspertas ir tvarko visokius dokumentus: laivų, lėktuvų bilietus, pakietų ir pinigų persiuntimą, pasų ir vizų išdavimą į JAV ir kitus kraštus, o taipogi ir pilietybės dokumentus, testamentus, įgaliavimus, sutartis ir kt.
DOMINION TRAVEL OFFICE
S. HEIFETZ, VIEŠOJO NOTARIJATO VEDĖJAS
143 QUEEN STREET W. TORONTO 1, ONT. TEL. PL. 6451.
Mes susirašinėjame vokiecių kalba.

PHILIPS
GROTELL ELECTRIC
212—214 OSSINGTON AV. TEL. ME. 6788.
(prie Dundas, prieš kiną Pix)
PARDUODAMA:
— Elektr. šaldytuvai;
— Skalbimo mašinos;
— Krosnys gazo ir elektr.;
— Radio ir televizijos aparatai;
— Lempos ir elektros reikmenys;
— Vaikų vežimėliai ir kt.
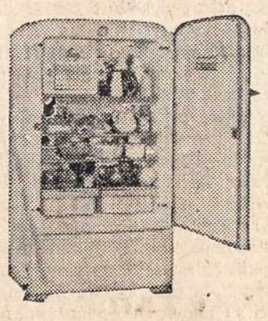
Taipogi specialus 5 gab. crom virtuvės įrengimas už $ 59,95; miegamas iš 4 gab. už $ 99,95; spintos dvigubom durims $ 39,95 ir vaikų vežimėliai po $ 6,95 ir daugiau

MŪSŲ KRAUTUVĖ PRIE JŪSŲ TELEFONO!
GREEN VALLEY, MEAT MARKET
996 Dundas St. W. Toronto
Telefonas ME 7482
Čia parsiduoda šviežia ir rūkyta mėsa, geros rūšies maisto produktai ir vaisai.
Užeikite ar skambinkite telefonu

"EUROPA" FOTO STUDIO
Telef. WA. 6849
615 Queen St. W. Toronto
Mūsų specialybė: vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai.
Darbas pirmos rūšies

Dr. M. ZELCER
Diplomuotas Europoje Gydytojas ir Chirurgas
Darbo valandos: 2—4; 7—9 ir pagal užsakymą.
298 College Str. (bei Spadina) Toronto. — Phone RA 3580.
Kalba vokiecių, ukrainiecių, rusų ir lenkų kalbomis.

UKRAINIETIŠKA BATŲ FIRMA
633 Queen St. W. Tel. WA 1384
netoli Bathurst
QUEEN SHUE STORE
Savininkas Mr. Didulka

LAIKRODININKAS – GRAVERIS
A. NISENBAUM
558 QUEEN ST. W.
TEL. EL 0047
Kalba slavų kalbomis.

Parduoda ir taiso visų rūšių laikrodžius, žiedus ir kitokias brangenybes.

MARGIS DRUGS
JONAS V. MARGIS, Phm. B.
19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.) Telef. MU. 9543
Parduodama: Penicilin, Streptomicin, įvairūs vitaminai, vaikų reikmenys ir kiti modernūs vaistai.
Pagaminame sąžiningai pagal receptus ir pagal užsakymą pristatoma į namus.
LAIKOMOS PALANGOS TREJOS DEVYNERIOS

DĖMESIO!!!
Naujas šeimininkas lietuviškos valgyklos
"PARK RESTAURANT"
100 Dundas Str. W., Toronto, (Nuo lietuvių bažnycios pora minučių kelio, prie Montrose Avenue ir parko).
maloniai kvieciame mileus tautiecius atsilankyti ir paragauti skaniai, sociai ir žemomis kainomis pagamintus įvairius valgius, skubiai ir mandagiai patarnaujant nuo 6 val. ryto iki 12 val. nakties. Taipgi turime išsineštinai pardavimui krautuvių kainomis įvairių maisto gaminių. Čia gausite ir nakvynę. Iki pasimatymo - nuoširdžiai lauksime. V. BUTRIMAS.

ELORA Gėlių Krautuvė
72 LIPPINCOTT prie College St. Tel. RA. 5459
607b QUEEN St. prie Bathurs St. Tel. PL. 4183
Nedarbo valandom skambinti LO. 3691.
Gėlės ir vainikai garanuoti žemiausiomis kainomis.